

Yritysvastuuraportti 2013

Tervetuloa tutustumaan Valion yritysvastuuraporttiin! Kerromme mm. miten varmistamme maidon laadun ja jäljitettävyyden, miten edistämme henkilöstön, ympäristön ja lehmien hyvinvointia, miten palvelemme kuluttajia ja ennen kaikkea, miten turvaamme maidontuotannon säilymisen kannattavana elinkeinona Suomessa.

Sisälllys

Onnistuneita tuoteuutuuksia	3
Elintarviketurvallisuus.....	4
Maidon keräily ja jäljitettävyys	4
Maidon laadunvarmistus	4
Hankintaperiaatteet	4
Omavalvonta	5
Katkeamaton kylmäketju	6
Tuotantoeläinten hyvinvointi.....	8
Terve lehmä tuottaa laatumaitoa	8
Ympäristövastuu	10
Ympäristövastuun periaatteet	10
Ympäristötavoitteet 2012-2014	10
Raaka-aineiden käyttö ja tuotantomäärät	11
Veden kulutus ja jätevesi	11
Energian kulutus ja päästöt ilmaan	12
Jätehuolto ja pakkaukset.....	13
Sosiaalinen vastuu	15
Henkilöstöperiaatteet	15
Henkilöstön kehittäminen.....	15
Työhyvinvointi ja palkitseminen.....	16
Työturvallisuus	16
Kaupan arvostama kumppani	17
Valio on vuorovaikutuksessa kuluttajan kanssa.....	17
Sidosryhmätyö.....	18
Valio konsernin avainluvut.....	20
Valion koko tuotto maksetaan maidontuottajalle	20
Maito on suurin elannon tuoja Suomessa	21
Vuosikertomus	21
Investoinnit 2013	23
Graafit ja taulukot.....	24

Onnistuneita tuoteuutuuksia

Valio kehittää tuotteita yhteistyössä kuluttajien kanssa. Verkossa toimii virtuaalinen markkinatutkimusyhteisö, jonka kanssa ideoidaan, suunnitellaan ja testataan tuotteita.

Omassa verkkomediassa ja kuluttajapalvelun henkilökohtaisessa palvelussa vuorovaikutus kuluttajien kanssa on suoraa ja jatkuvaa.

Alle 5 vuotta markkinoilla olleiden tuotteiden osuus liikevaihdosta oli 24,3 % vuonna 2013. Valio toi markkinoille 120 uutuustuotetta (123) vuonna 2013.

Tutkimuksen, tuotekehityksen ja laadunvalvonnan menot olivat 1,5 % liikevaihdosta (1,4%) eli reilut 30 miljoonaa euroa.

Proteiinituotteiden menestys jatkui – cheddar tuotiin markkinoille

Runsaasti maitoproteiinia sisältävien tuotteiden, kuten Valio ProFeel® proteiinijogurttien, -juomien, -rahkojen ja -rahkarakeiden sekä Valio rahkojen kuluttajakysyntä jatkoi entisestään kasvuaan vuonna 2013. Valio PROfeel® tuotteet sisältävät runsaasti hyvälaatuisia maitoproteiinia ja sopivat välipalaksi, ennen tai jälkeen kuntoiluun sekä tueksi painonhallintaan.

Syyskuussa 2013 Suomen suosituin kermajuustotuoteperhe Valio Oltermanni® täydentyi maailman suosituimmalla juustotyypillä, Valio Oltermanni® Cheddarilla, ja Valio Oivariini® Herkku täydensi Valio Oivariini® tuoteperhettä. Cheddarin suosio oli niin suuri, että tuote loppui hetkellisesti kaupoista.

Valio Eila® Laktoositon kevytmaitojuoma ja rasvaton maitojuoma nousivat kuluttajille tehdyssä makutestissä voittajiksi maussa ja ostokiinnostuksessa. Valio Eila on yhteinen, helposti tunnistettava tuotemerkki Valion laktoosittomille tuotteille.

Valio juustoklassikot olivat herkutteleville kuluttajille mieleen, samoin kuin Valio Koskenlaskija® ja Valio Viola® juustot. Koko kansan suosikkisulatejuusto Valio Koskenlaskija täytti 80 vuotta vuonna 2013.

Valio Plus™ tuotteisto jatkoi kasvuaan. Tuoteperheen uusin tulokas oli syyskuussa 2013 markkinoille tullut, 50 % enemmän hyvälaatuisia maitoproteiinia ja kalsiumia sekä 100 % enemmän D-vitamiinia sisältävä käyttövalmis, vähemmän makea maitokaakaojuoma.

Valio Hyvä suomalainen Arki® tuoteryhmään lanseerattiin maitojuoma vuoden 2014 alussa. Maitojuoma otettiin hyvin vastaan.

Valion logo on Suomen markkinoilla merkki siitä, että maitotuote on valmistettu Suomessa suomalaisesta maidosta.

Valion vähittäiskauppaalikoimissa oli 56 erilaista Sydänmerkki-tuotetta. Valiolla on yhteensä 106 Sydänmerkki-tuotetta vähittäiskaupan ja suurkeittiön tuotteissa, kun huomioidaan tuotteiden erilaiset pakkauskoot. Sydänmerkin myöntävät Diabetesliitto ja Suomen Sydänliitto.

Elintarvikeeturvallisuus

Valio tuotteiden turvallisuuden takeita ovat muun muassa laadukas maitoraaka-aine, katkeamaton kylmäketju ja toimiva omavalvonta. Jokaisen Valio tuotteen matka pystytään virheen sattuessa jäljittämään takaisin maitotilalle.

Maidon keräily ja jäljitettävyys

Maito kerätään tiloilta joka toinen päivä. Maidon keräilyreitit suunnitellaan tehokkaiksi ja ympäristöä säästäviksi.

Vuonna 2013 keräilyautot liikkuvat keskimäärin 20,4 (20,3) tuntia vuorokaudessa vuoden jokaisena päivänä. Keräilyn hoitavat Valion alihankkijayritykset 94 (98) autolla, joilla ajettiin yhteensä 23,9 (24,3) miljoonaa kilometriä.

Maidon laadunvarmistus

Valio ottaa vastaan vain ensiluokkaista maitoa

Maidon laatu varmistetaan maitotilalta meijerin vastaanottoon asti. Tuotteiden laatu varmistetaan siitä eteenpäin omavalvontajärjestelmällä.

Maidontuottaja seuraa lehmäkohtaisesti maidon laatua ja tilasäiliössä olevan maidon lämpötilaa.

Keräilyauton kuljettaja tarkastaa tilalla maidon lämpötilan, hajun ja ulkonäön ennen maidon autoon pumppausta. Kuljettaja ottaa myös tilakohtaiset maitonäytteet, jotka analysoidaan säännöllisesti.

Kuljettaja tekee mikrobilääkejäämätestin ennen kuin maito puretaan autosta tuotantolaitoksen siiloon. Jokaisen maitoerän lämpötila mitataan ja maidosta otetaan näyte laatu- ja koostumusanalyysijä varten.

Hankintaperiaatteet

Tiedämme mitä ostamme

Valion hankintakriteereitä ovat laatu ja hinta, eettisyys ja kotimaisuus. Suosimme paikallisia hankintoja aina kun se kilpailukyvyyn kannalta on mahdollista.

Valion hankintojen kotimaisuusaste oli Suomessa 95 % ja Virossa 85 % (pl. Koneet ja laitteet). Suomessa Valio tuotemerkin alla myytävien tuotteiden maitoraaka-aine on aina kotimaista ja tuotteet on valmistettu Suomessa. Virossa Valio Alma tuotemerkin alla myytävät tuotteet on aina valmistettu Virossa.

Rypsiöljyä ja sokeria suomalaisilta pelloilta

Maidon lisäksi käytetyimpiä raaka-aineita ovat rypsiöljy ja sokeri.

Rypsiöljymme on 100 %:sti kotimaista. Käyttämämme sokeri on Hyvää Suomesta-merkittyä kotimaista* sokeria.

*Hyvää Suomesta Joutsenlippu merkityn tuotteen kotimaisuusaste on vähintään 75 %.

Vastuullinen hankintapolitiikka

Tuote- ja toimittajakyselyillä varmistamme, että ostimme laadukkaita ja turvallisia raaka- ja apuaineita luotettavilta toimittajilta, jotka noudattavat toiminnassaan SA 8000* standardiin perustuvia eettisiä periaatteita.

(*SA 8000 –standardi perustuu YK:n ihmisoikeuksien julistukseen, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen sekä Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n keskeisiin työelämää sääteleviin yleissopimuksiin.)

Valio on AB-jäsen kansainvälisessä Sedex-järjestössä (the Supplier Ethical Data Exchange), jonka kautta Valio jakaa vastuullisuustietoa asiakkailleen ja hallitsee sitä toimittajiensa osalta.

Lisäksi Valio on sitoutunut ETI-järjestön (The Ethical Trading Initiative) Base Codeen.

Auditoimme vuosittain 20-30 tavarantoimittajaa riskinarvion perusteella.

Valio ei hanki WWF:n uhanalaiseksi määrittelemiä kalalajeja.

Maitopakkaukset Imatralta

Valion 1 litran ja 1,5 litran perusmaitopakkaukset on kevästä 2012 lähtien hankittu Tetra Pakin Imatran tehtaalta.

Kartonki tulee läheltä, Stora Enson Imatran Kaukopään tehtaalta. Maitopakkausten puuraaka-aineesta suuri osa hankittu läheltä Imatran tehtaata. Lyhyt kuljetusmatka kartonkitehtaalta jalostuslaitokselle pienentää kuljetuksista aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä.

Omavalvonta

Valiolla tarkka omavalvonta

Valion tuotantolaitoksilla ja varastoilla on omavalvontasuunnitelmat, jotka on laadittu HACCP-periaatteiden mukaisesti.

Suunnitelma kattaa koko tuotantoprosessin raaka-aineiden ja pakkausmateriaalien vastaanotosta valmiiden tuotteiden, tilojen ja prosessilaitteiden valvontaan, tuotteiden varastointiin ja kuljetukseen.

Palaute on osa valvontaa

Tuotteiden laatua seurataan koko markkinoilla olon ajan kuluttaja- ja asiakaspalautteiden avulla.

Kaikki yhteydenotot kirjataan. Palautteiden perusteella ryhdytään tarvittaessa nopeasti toimenpiteisiin ja mahdollisista virheistä viestitään avoimesti.

Sertifioidut järjestelmät

Valion omavalvonta on ulkopuolisten auditoijien varmentama. Valion tuotantoa ohjataan ISO 9001 -sertifioidulla laatu järjestelmällä.

Elintarviketurvallisuusjärjestelmää ylläpidetään ja kehitetään ISO 22000 -standardin ja siihen liittyvän teknisen ohjeen ISO/TS 22002-1 mukaisesti.

Lapinlahden juusto- ja jauhetehtailla, Toholammin ja Joensuun juustoloissa, Seinäjoen jauhetehtaalla ja Tikkurilan hapatetehtaalla elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmä on sertifioitu ISO 22000 ja ISO/TS 22001-1 standardien mukaisesti.

Lapinlahden ja Seinäjoen aluelaboratorio on FINAS-akkreditointipalvelun akkreditoima testauslaboratorio T169, akkreditointivaatimus SFS-EN ISO/IEC 17025. Helsingin T&K:n kemian ja mikrobiologian laboratorio on FINAS- akkreditointipalvelun akkreditoima testauslaboratorio T022, akkreditointivaatimus SFS-EN ISO/IEC 17025.

Maidon ja tuotteiden puhtaus todennetaan lainsäädännön vaatimuksia laajemmin jäämävalvonnan avulla.

Raakamaidosta ja tuotteista määritetään vuosittain mm. raskasmetallien, torjunta-aineiden, dioksiinien, hometoksiinien, radioaktiivisuuden ym. haitallisten aineiden pitoisuudet. Jäämääravot jäivät myös vuonna 2012 alle tiukkojen mittausrajojen ja alittivat reilusti lakisääteiset vaatimukset ja turvallisuusrajat.

Katkeamaton kylmäketju

Valio huolehtii osaltaan Suomen elintarvikejakelusta ja huoltovarmuudesta

Valio jakelee vuosittain yli kolmanneksen Suomen lämpötilasäädellyistä elintarvikkeista.

Vuonna 2013 Valion jakelussa oli yhteensä 628 miljoonaa kiloa omia tuotteita ja 56 miljoonaa kiloa muiden toimijoiden tuotteita (655 + 50 vuonna 2012).

Muiden toimijoiden tuotteet ovat liha-, leipomo- ja jäätelöteollisuuden tuotteita sekä hedelmiä ja vihanneksia.

Aukoton kylmäketju edistää tuotteiden säilyvyyttä ja takaa maukkaat ja turvalliset elintarvikkeet kuluttajalle.

Jakelussa panostetaan ympäristöystävällisyyteen

Valion jakelun ympäristökuormaa vähentävät yhteisjakelu muiden yritysten kanssa, kuormien täyttöaste (kaksikerrosvaunut) ja reittioptimointi.

Valio on mukana maailmassa ainutlaatuisessa kokeilussa, jossa jakeluautoissa on bioetanolilla käyvä moottori ja teollisuuden jätehiilidioksilla toimiva jäähdytin.

Bioetanolilla toimivaa jakeluautoa on koekäytetty kaksi vuotta ja tulokset näyttävät lupaavilta: Fossiiliset hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet jopa 90 % ja partikkelit ilmaan lähes 70 %.

Tuotantoeläinten hyvinvointi

Terve ja hyvinvoiva lehmä, jonka elinympäristöstä ja ruokinnasta huolehditaan, tuottaa laatumaitoa. Valio ja osuuskunnat työskentelevät yhdessä maidontuottajien kanssa tuotantoeläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Terve lehmä tuottaa laatumaitoa

Valio järjesti eri puolilla Suomea yleisölle avoimia laitumellelaskutilaisuuksia, joita tuhannet ihmiset seurasivat maitotiloilla.

Vuoden 2013 teema oli ruokinta. Valion Alkutuotanto järjesti yhdessä osuuskuntien kanssa lehmien ja nuorkarjan ruokintaan liittyviä koulutuksia.

Maitotilaopaste laatuiloille

Valiolaisilla maitotiloilla on käytössään laatukäsikirja, jossa ohjeistetaan maidontuotannon eri osa-alueita. Tiloista 97 % on tehnyt laatusopimuksen Valion hankintaosuuskunnan kanssa.

Vähintään 5 % tiloista auditoidaan vuosittain. Vuonna 2013 laatuarviointi tehtiin noin 8 %:lla tiloista.

Noin 27 % Valioryhmän tiloista on saanut Valio Maitotilaopasteen. Opasteen saanti edellyttää laatukäsikirjan täydentämistä tilan omilla työohjeilla ja valiolaisten vaatimusten täyttämistä maidon laadun, eläinten ruokinnan ja hoidon, ympäristön sekä tuotannon seurannan suhteen.

Uusia opasteita myönnetään muutamia kymmeniä vuosittain.

Hyvää ruokaa ja kunnan navetta

Lehmien lajityyppillinen ruoka on nurmi tai säilörehu. Valkuaisen suomalaiset lehmät saavat rypistä. Valioryhmän lehmien ruokinnassa ei sallita geenimuunneltujen ainesosien käyttöä.

Valio on laatinut tuottajien käyttöön ”Hyvät ruokintaperiaatteet” –ohjeen, joka painottaa ruokinnan lajinmukaisuutta. Vuonna 2012 laadittiin maidontuotannon eettiset tavoitteet.

Lajille ominaisesti lehmät lepäävät tai märehtivät lepoasennossa suurimman osan vuorokaudesta. Valio järjestää vuosittain navettaseminaarin, jossa edistetään hyvää navettarakentamista. Vuonna 2013 seminaariin osallistui noin 150 rakennussuunnittelijaa ja neuvojaa. Tuottajille vastaavia navettasuunnitteluseminaareja järjestetään ympäri maata.

Pihatoissa elävien lehmien määrä kasvaa jatkuvasti. Arvioilta noin puolet lehmistä asui vuonna 2013 pihatoissa ja puolet parsinavetoissa. Noin 80 %:lla oli mahdollisuus laiduntaa tai terapialaiduntaa.

Keräilykuljettajat tunnistamaan mahdollisia ongelmia

Myös maitotiloilla saattaa ilmetä inhimillisiä ongelmia, jolloin eläinten hyvä hoito vaarantuu tai laiminlyödään. Maito kerätään tiloilta joka toinen päivä. Keräilyautojen kuljettajia on koulutettu huomaamaan mahdolliset ongelmat ja hankkimaan apua heti.

Osuuskunnan neuvoja käy tilalla myös, jos säännöllisesti seurattava maidon laatu heikkenee.

Euroopan unionin komission tavoitteena on standardoida eläinten hyvinvoinnin arviointi. Welfare Quality® -ohjelma havainnoi eläimen käyttäytymistä. Valio seuraa aktiivisesti eri hyvinvointiohjelmien kehitystyötä.

Ympäristövastuu

Maidontuotannon ympäristöystävällisyyden eteen tehdään aktiivisesti työtä. Valion tehtaiden ympäristöohjelmat ovat lain vaatimaa minimitasoa tiukemmat, ja pakkauksista noin 80 % valmistetaan kierrätettävästä materiaalista.

Ympäristövastuun periaatteet

Valion vastuullisuuteen kuuluu toiminnan ympäristörasituksen vähentäminen.

Valio on sitoutunut päästöjen ja hävikin vähentämiseen sekä resurssien käytön tehokkuuden lisäämiseen niin alkutuotannossa kuin teollisessa toiminnassaan.

Tässä raportoidaan teollisuuden ympäristövaikutuksista.

Valio suosii ilmasto- ja vesistövaikutuksiltaan puhdasta ja tehokasta teknologiaa tuotannossa ja kuljetuksissa. Lämmöntuotannossa suositaan kotimaisia polttoaineita, ja sähköenergian hankinnassa Suomessa mahdollisia ilmastovaikutuksiltaan vähäpäästöisiä vaihtoehtoja, jotka takaavat riittävän ja tasaisen sähkön saannin ja ovat hinnaltaan kilpailukykyisiä.

Maidon keräilyn ja tuotteiden jakelukuljetusten reitit optimoidaan ja jakelussa käytetään kaksikerrosvaunuja sekä pilotoidaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Valio suosii uudelleenkäytettäviä, kierrätettäviä tai energiahyötykäyttöön soveltuvia pakkauksia. Valiolla on ollut kotimaan toiminnot kattava ISO 14 001-standardin mukainen ympäristösertifikaatti vuodesta 2000 alkaen.

Vuonna 2012 uudelleen hyväksytty sertifikaatti on voimassa 29.9.2015 saakka. Ympäristöjärjestelmän toimivuutta arvioidaan jatkuvasti ulkoisilla ja sisäisillä tarkastuksilla.

Raportoidut luvut kattavat Valion kotimaan toiminnot. Vuodesta 2009 alkaen lukuihin sisältyvät entisen Nordic Jam Oy:n, nykyisen Valion Suonenjoen hillotehtaan tiedot.

Valion ympäristötavoitteet luodaan kerrallaan kolmen vuoden hallintaohjelmakausille ja toteutettavien toimenpiteiden kautta luodaan vuosittaiset osatavoitteet.

Ympäristötavoitteet 2012-2014

Suhteutus vastaanotettuun maitomäärään on meijerialan kansainvälinen käytäntö.

Vuodelle 2013 asettuja osatavoitteita ei saavutettu. Jäteveden määrässä ja kuormassa näkyivät tuotannolliset ongelmat kahdella tehtaalla.

Energiatehokkuuden parantaminen on päällekkäisyyksien välttämiseksi siirretty ympäristöjärjestelmästä Energiatehokkuussopimuksen mukaiseen kehitysohjelmaan.

Raaka-aineiden käyttö ja tuotantomäärät

Kemikaaleja käytetään putkistojen ja laitteistojen pesuissa sekä heranjalostuksen prosesseissa. Pesuissa ja jauhetehtaiden tuotannossa käytettävien happojen ja emästen ympäristövaikutukset kohdistuvat jäteveden puhdistamoiden toimintaan. Normaalitylanteessa hapot ja emäkset neutraloivat toisensa luonnollisesti tai jätevedet neutraloidaan ennen puhdistusprosessia. Poikkeustilanteiden liian happamat tai emäksiset jätevedet voivat häiritä puhdistamon toimintaa.

Lisäksi Valion tuotantolaitosten kylmälaitoksissa käytetään jäähdytysaineena ammoniakkia. Ammoniakki on ihmisille myrkyllinen ja vesieliöstölle vaarallinen aine, jota kuitenkin käytetään yleisesti suurissa kylmälaitoksissa.

2013

Vuoden 2013 aikana Valion tuotantolaitokset vastaanottivat raakamaitoa omaan tuotantoon 1756,7 miljoonaa litraa, lisäksi tuotannossa käytettiin kaikkiaan 13 700 tonnia erilaisia hilloja, soseita ja tiivisteitä sekä 25 100 tonnia muita apu- ja raaka-aineita kuten suolaa, sokeria ja kasviöljyjä.

Vuoden aikana valmistettiin yhteensä 892 miljoonaa kiloa maitotuotteita ja mehuja. Luomumaitoa Valio vastaanotti 32,6 miljoonaa litraa.

Keskeisimmistä kemikaaleista 50 %:ta natriumhydroksidia käytettiin 6 130 tonnia ja 60 %:ta typpihappoa 2 487 tonnia. Jauhetehtaiden prosesseissa käytettiin lisäksi 5 320 tonnia 33 %:ta suolahappoa.

Kylmälaitoksissa oli vuoden lopussa kaikkiaan 114 tonnia ammoniakkia eli 15 tonnia vähemmän kuin vuoden 2012 lopussa.

Vaarallisten kemikaalien laajamittaista käyttöä valvova Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES suoritti vuonna 2013 kahden laitoksen tarkastuksen. Tarkastuksissa ei ilmennyt turvallisuutta vaarantavia puutteita.

Veden kulutus ja jätevesi

Jäähdytykseen käytetään pääosin pintavettä, joka palautetaan lämmönsiirtimen jälkeen takaisin vesistöön. Tuotantohygieniaa ylläpidetään pesuilla.

Veden kulutusta pyritään vähentämään suosimalla panospesujen sijaan vettä ja kemikaaleja säästäviä kiertopesuja, optimoimalla prosessilaitteistojen kiertopesuja ja kierrättämällä käyttökelpoista vettä. Suuri vedenkulutus ja jäteveteen päätyvien tuotejäämien aiheuttama korkea kuormitus tekevät meijerien jätevedestä merkittävän ympäristöriskin.

Yhtä lukuun ottamatta Valion kaikki toimipaikat on liitetty kunnalliseen jätevedenpuhdistamoon ja varsinkin pienillä paikkakunnilla Valion toimipaikan kuormitus on merkittävä taajaman kuormitukseen verrattuna.

2013

Vuonna 2013 Valio käytti vesistöistä otettua pintavettä prosessivirtojen jäähdytykseen 3,6 miljoonaa m³. Talousvettä käytettiin 4,7 miljoonaa m³, mistä kunnallisten vesilaitosten vettä oli 4,3 miljoonaa m³ ja omien vesilaitosten vettä 0,4 miljoonaa m³. Vuonna 2013 keräilyveden käytöksi mitattiin 1,2 miljoonaa m³.

Puhtaan talousveden kulutus lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 2,6 %. Vuonna 2013 Valion tuotantolaitoksilla syntyi jätevettä 5,2 miljoonaa m³ eli 2,9 % enemmän kuin edellisenä vuotena.

Jäteveteen päätyneen eloperäisen materiaalin määrää kuvaava kemiallinen hapenkulutuksen kuorma (COD-kuorma) oli 10 364 tonnia, mikä oli 5,2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Suoraan vesistöön johdetaan jäähdytys-, lauhdutus- ja lauhdevesiä. Kolmella laitoksella on vesien laskemiseen vesioikeuden lupa ja yhdellä mahdollisuus sisältyä ympäristölupa. Lupiin liittyvissä velvoitetarkkailuissa päästöillä ei vuonna 2013 havaittu olevan haitallisia vaikutuksia.

Energian kulutus ja päästöt ilmaan

Lämpöenergiaa tarvitaan paljon jauhemaisten tuotteiden kuivauksessa, tuotteiden lämpökäsittelyissä, pesuissa sekä kiinteistöjen lämmityksessä. Valion toimipaikkojen kattilalaitokset on siirretty ulkopuolisten yhtiöiden hoidettaviksi.

Energian tuotannosta aiheutuu päästöjä ilmaan. Päästöjen laatu ja määrä riippuvat energian tuotantoon käytettävästä polttoaineesta. Valion tuotantolaitoksista Lapinlahden ja Seinäjoen kattilalaitokset kuuluvat Kioton ilmastopimuksen mukaisen päästökaupan piiriin.

2013

Vuonna 2013 energian kokonaiskulutus oli 704 GWh, mikä on 1,5 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. Sähkön osuus energiankulutuksesta vuonna 2013 oli 33 %. Edellisvuoteen verrattuna sähkön kulutus kasvoi 8,1 GWh. Kaikkiaan sähköä käytettiin 230 GWh.

Lämpöenergiaa käytettiin vuonna 2013 yhteensä 473 GWh, missä on vähennystä edelliseen vuoteen 18 GWh.

Vuonna 2013 otettiin prosesseista talteen lämpöpumpuilla kaikkiaan 19,6 GWh hukkaenergiaa. Lämpöenergian valmistukseen käytettiin vuonna 2013 lämpötehoksi laskettuna eniten turvetta (31 %), kotimaisia uusiutuvia polttoaineita (35 %) ja raskasta polttoöljyä (16 %). Edellisvuoteen verrattuna turpeen ja raskaan polttoöljyn osuudet laskivat merkittävästi ja uusiutuvan kotimaisen polttoaineen käyttö lisääntyi. Syynä muutokseen oli vuonna 2013 Lapinlahden tehtaalla käyttöön otettu uusi kiinteän polttoaineen kattilalaitos.

Fossiilisten polttoaineiden ja turpeen poltosta syntyneet lämpöenergiatuotannon hiilidioksidipäästöt olivat 115 000 tonnia, typen oksidipäästöt 287 tonnia, rikkidioksidipäästöt 274 tonnia ja hiukkaspäästöt 17 tonnia. Vuoteen 2012 verrattuna fossiilisista polttoaineista ja turpeesta peräisin olevat hiilidioksidipäästöt ovat laskeneet merkittävästi. Muutoksen taustalla ovat Lapinlahden tehtaalla käyttöönotettu uusi kiinteän polttoaineen kattilalaitos ja lämpöenergian käytön väheneminen energiatehokkuuden paranemisen myötä.

Jätehuolto ja pakkaukset

Violliset tuoretuote-erät sekä kaupoista palautuneet tuotteet ohjataan A-rehun Varkauden rehutehtaalle, missä niistä erotellaan nestemäiset tuotteet ja pakkaukset. Käsittelyssä noudatetaan EU:n sivutuoteasetusta. Tuotejäte ohjautuu rehukäyttöön. Käyttöön soveltumattomat pakkaamattomat erät ohjataan biokaasun valmistukseen.

Valion tuotteet pakataan kertakäyttöisiin kuluttajapakkauksiin. Kotimaan markkinoilla nestemäisten tuotteiden kuljetuspakkauksina käytetään palautuvia maitolaatikoita, rullakoita ja alusvaunuja. Käytön jälkeen ne palautuvat meijerille, missä ne pestään ennen uudelleen käyttöä. Käytöstä poistetut kuljetusyksiköt ohjautuvat kierrätykseen.

Valio omistaa 25 % Suomen NP-kierrätys Oy:stä, joka keskittyy nestekartonkipakkausten kierrätyksen edunvalvontaan. Yhtiö omistaa 25 % osuuden Suomen Kuitukierrätys Oy:stä, jolle siirtyi kesällä 2010 kaikkien kuitupakkausten jätelain mukaiset tuottajayhteisövästut.

Yhtiö huolehtii yhdessä muiden kuitupakkausten edustajien kanssa käytettyjen kuitupakkausten (mm. nestekartonki) keräilystä ja kierrätyksen käytännön järjestelyistä. Myös Valion kaikki korkilliset nestekartonkipakkaukset voi kierrättää nestekartonkikeräyksessä korkkeineen.

2013

Vuonna 2013 uudelleenkäyttöön ohjattiin 654 tonnia materiaalia, pääosin aaltopahvilaatikoita, puulavoja ja metallitynnyreitä. Kierrätykseen ohjautui 1 736 tonnia materiaalia, josta suurin osa oli aaltopahvia ja metalliromua. Biojätettä kertyi 948 tonnia.

Vuonna 2013 sekajätettä muodostui 787 tonnia, mistä 483 tonnia päätyi kaatopaikalle ja 304 tonnia jätteenpolttolaitokselle. Hiekanerotuskaivojen lietteitä kertyi 1 135 tonnia ja rakennusjätettä 194 tonnia. Energiajätettä kerättiin 1 494 tonnia.

Maidonjalostusteollisuudessa syntyy vain vähän vaarallisia jätteitä. Suurin osa vaarallisista jätteistä on kunnossapidon jäteöljyjä ja kiinteitä öljyisiä jätteitä. Vuonna 2013 Valiossa syntyi poikkeuksellisen paljon öljynerotuskaivojen lietteitä. Yhteensä vaarallisia jätteitä syntyi 151 tonnia.

Vuonna 2013 uusia pakkausmateriaaleja toimitettiin tuotteiden mukana kaikkiaan markkinoille 36 500 tonnia, josta kotimaahan 24 000 tonnia ja vientiin 12 500 tonnia.

Kotimaan markkinoille toimitettiin eniten nestepakkauskartonkia 12 700 tonnia ja muovia 5 000 tonnia.

Valion vuonna 2013 kotimaan markkinoille käyttämistä pakkauksista 79 % oli valmistettu materiaalista, jolle on Suomessa toimiva kierrätysjärjestelmä.

Sosiaalinen vastuu

Valion sosiaalinen vastuu merkitsee henkilöstön ja maidontuottajien työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden lisäämistä, asiakas- ja kuluttajatytyväisyyden lisäämistä sekä vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa.

Henkilöstöperiaatteet

Henkilöstön osaamiseen panostetaan

Henkilökohtaisella vastuulla tarkoitetaan vastuun ottamista omasta työstä, työn tuloksellista tekemistä sekä ymmärrystä siitä miten työtä mitataan.

Avoimuus tarkoittaa, että tieto kulkee avoimesti, erilaisuutta hyödynnetään ja osaajilta opitaan. Oikeudenmukaisuus on oikeutta saada palautetta työstään ja mahdollisuuksia kehittyä.

Tasa-arvoinen toiminta on tasapuolista ja onnistumisen mahdollisuuksia tarjoavaa, jotta kaikilla on mahdollisuus onnistua työssään.

Periaatteiden toteutumista seurataan ammattiryhmien edustajista koostuvassa yhteistyöryhmässä ja luottamushenkilöiden yhteisissä tilaisuuksissa.

Henkilöstön kehittäminen

Valio tarjoaa koulutusta

Valion Executive Programme vahvistaa valiolaista johtajuutta kehittämällä liiketoiminta- ja vuorovaikutusosaamista.

Valion johtoryhmän jäsenet kouluttavat kurssilaisia ja antavat heille liiketoiminnan haasteisiin liittyviä tehtäviä. Ohjelma on laadittu yhteistyössä Aalto-yliopiston kanssa. Vuoden 2013 ohjelman painopisteenä oli liiketoiminta Venäjällä. Vuoden 2014 aikana ohjelmaa ei toteuteta.

Valion Business Programmen tavoitteena on lisätä ymmärrystä Valion liiketoiminnan taloudellisesta ohjaamisesta sekä vahvistaa osallistujien kykyä ymmärtää ja johtaa liiketoiminnallisia kokonaisuuksia. Vuoden 2013 aikana kohderyhminä olivat juustojen ja rasvojen tuotekehitys, myynti sekä tuotannon henkilöstö.

Vuonna 2013 käynnistettiin myös uusi investointiprojektipäällikköjen laajempi valmennus. Valmennuksia jatketaan vuonna 2014.

Asiantuntijoille kohdennetuissa valmennuksissa annetaan tukea asiantuntijan roolissa toimimiseen, henkilökohtaiseen kehittymiseen, sekä projekti – ja vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen.

Tuotannon henkilöstön kehittämisessä painopisteenä on ammatillisen osaamisen ylläpitäminen ja jatkuva kehittäminen. Lisäksi henkilöstölle tarjotaan tutkintotavoitteista oppisopimuslähtöistä koulutusta.

Työhyvinvointi ja palkitseminen

Työhyvinvointitoiminta

Onnistuminen arjen työssä näkyy yksilöissä työnäilynä ja edistää työyhteisössä hyvinvointia ja pitkäaikaisterveyttä.

Työhyvinvointitoiminnan tavoitteena on vahvistaa yksilöiden, työyhteisön ja organisaation voimavaroja, jotka mahdollistavat onnistumisen arjen työssä.

Työhyvinvointitoiminnan keskeisiä osa-alueita ovat esimies- ja työyhteisötaidot sekä yksilöiden työkyky ja hyvinvointitaidot.

Bonusjärjestelmä

Vuonna 2013 maksettu bonus oli yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa.

Bonusta on maksettu:

- 2008 5,6 miljoonaa euroa
- 2009 3,5 miljoonaa euroa
- 2010 4,5 miljoonaa euroa
- 2011 6,1 miljoonaa euroa
- 2012 6,2 miljoonaa euroa
- 2013 6,3 miljoonaa euroa

Valio tukee myös työntekijöiden harrastetoimintaa sekä palkitsee pitkästä työurasta Valiossa.

Työturvallisuus

Turvallisuusperiaatteet

- Noudatamme aina turvallisuussäädöksiä ja -ohjeita.
- Jokaisen tulee ilmoittaa havaitsemastaan vaarasta ja puuttua turvattomaan toimintaan.
- Parannamme jatkuvasti työympäristöä ja työtapojen turvallisuutta.
- Tunnistamme vaaroja ja arvioimme niistä aiheutuvia riskejä.
- Kaikki vaaratilanteet, tapaturmat ja onnettomuudet tutkitaan.
- Käsittelemme turvallisuusasioita säännöllisesti eri johtamistapahtumissa.
- Kehitämme toimintaamme vakavista poikkeustilanteista palautumisen nopeuttamiseksi.
- Parannamme henkilöstön turvallisuustietoisuutta ja -osaamista.

Ennätyksellisen vähän tapaturmia

Tapaturmia sattui ennätyksellisen vähän vuonna 2013. Kuten aikaisempinakin vuosina kaatumiset ja liukastumiset töissä ja työmatkalla olivat merkittävin tapaturmatyyppi.

Valiolla tapahtui yhteensä 254 tapaturmaa tai ammattitautia. Työmatkatapaturmia oli 12,7% ja ammattitauteja 4% tapauksista.

Tapaturmien määrät pienenevät 7% ja tapaturmista johtuvat poissaolot 18%. Kuolemaan johtaneita työtapaturmia ei ollut. Yli 4 pv poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrät laskivat 31%.

Työpaikalla sattuneiden tapaturmien taajuus oli 34,9 kpl miljoonaa työtuntia kohti.

Eniten tapaturmista johtuvia poissaoloja aiheutui kaatumisista ja liukastumisista (määrästä 18 % ja poissaoloista 38 %). Määrältään eniten tapaturmia aiheutui esineiden väliin jäämisistä (määrästä 24 % ja poissaoloista 18 %) ja kolmanneksi eniten ylikuormittumisesta ja -rasittumisesta (määrästä 17 % ja poissaoloista 12 %).

Valiolla kirjataan tapaturmiksi kaikki tapaukset, joista seuraa työstä poissaoloa tai hoitokustannuksia.

Kaupan arvostama kumppani

Asiakkaat arvostavat Valion merkkituotteita, toiminnan luotettavuutta ja yhteistyön ammattitaitoa. Valion asiakkaita ovat mm. päivittäistavarakaupan ketjut, henkilöstöravintolat, ravintolat, tukut, liikenneasemat, ravitsemuspalvelujen tuottajat ja leipomot koko maassa.

Tuotteiden toimitusvarmuus asiakkaille oli Suomessa 98,5 % (99,3 %).

Suomen liikevaihto oli noin 63 % (64%) Valio-konserin vuoden 2013 liikevaihdosta. Suomen liikevaihtoon sisältyy kotimaan myynnin lisäksi maitoraaka-aineen myynti muille valmistajille.

Vähittäiskaupan osuus kotimaan myynnistä (1275 miljoonaa euroa) oli noin 74 % (n. 75 %), food service -myynnin osuus (mm. henkilöstöravintolat, julkinen hankinta, tukut, ravintolat, liikenneasemat) n. 13 % (13,5%) ja teollisuusmyynnin osuus n. 11 % (n.13 %). Valion valikoimassa on reilut 1 000 tuotevaihtoehtoa.

Valio toimittaa tuotteet asiakkaille 85-prosenttisesti kiertävissä, ympäristöystävällisissä ja asiakkaiden työtä säästävissä jakeluyksiköissä.

Mahdollisista tuotepuutteista tai –virheistä Valio tiedottaa avoimesti ja nopeasti.

Valio on vuorovaikutuksessa kuluttajan kanssa

Vuonna 2013 Valio lanseerasi uuden valio.com-sivuston palvelemaan Valion entistä kansainvälisempää asiakaskuntaa. Myös Valion yrityssivut päivittyivät. Uudistetun valio.comin ja yrityssivujen avulla Valio pyrkii palvelemaan entistä paremmin eri sidosryhmiä.

Kaikilla Valion internetsivuilla vieraili vuonna 2013 keskimäärin 15 miljoonaa eri kävijää: kasvua oli lähes 80 % edelliseen vuoteen.

Valio vastaa tuotteisiin ja yrityksen toimintaan liittyviin kysymyksiin Valion verkkosivuilla olevan palautelomakkeen kautta, puhelimitse, Valion Facebook-sivujen avulla sekä Twitterissä. Laatumittauksessa kuluttajat antoivat Valion kuluttajapalvelulle erinomaiset arvosanat. Eryteisesti arvostettiin palvelun nopeutta, ystävällisyyttä ja asiantuntevuutta.

Valion kuluttajapalvelu vastasi noin 38 000 (28 000) kuluttajakontaktiin vuonna 2013. Yhteydenotot internetin kautta olivat entistäkin suosituampi tapa lähettää viestiä Valiolle.

Kontaktit jakautuivat lähes tasan tuotehuomautusten sekä erilaisten kysymysten, toiveiden ja ideoiden kesken. Eryteisesti kuluttajia kiinnostivat tuotteisiin liittyvät asiat, kuten niiden ainesosat. Kuluttajat antoivat myös paljon ideoita ja toiveita Valion tuotekehitykselle.

Valio kehittää tuotteita yhteistyössä kuluttajien kanssa käyttäen uusimpia tutkimusmenetelmiä. Valio on panostanut erityisesti havainnoivaan, etnografiseen tutkimukseen. Lisäksi verkossa toimii virtuaalinen markkinatutkimusyhteisö, jonka kanssa ideoidaan, suunnitellaan ja testataan tuotteita.

Vastuullista markkinointiviestintää

Valion arvo "Vastuu hyvinvoinnista" ohjaa myös markkinointiviestintää. Se tarkoittaa, että Valio noudattaa Mainostajien liiton julkaisemia kansainvälisiä mainonnan sääntöjä ja ohjeita.

Lisäksi olemme kirjanneet itsellemme neljä eettistä, erityisesti mainonnassa huomioitavaa periaatetta:

- 1) Totuuden periaate
- 2) Tasa-arvon periaate
- 3) Hyvän käytöksen periaate
- 4) Turvallisuuden periaate

Olemme myös ohjeistaneet, miten Valio ja valiolaiset näkyvät ja toimivat yrityksen nimissä sosiaalisessa mediassa.

Sidosryhmätyö

Valio toimii vuorovaikutuksessa sekä paikallisten että kansallisten sidosryhmien kanssa. Strategisia sidosryhmiä ovat kuluttajat, henkilöstö, omistajatuottajat, asiakkaat, raaka-aineiden sekä pakkaustarvikkeiden toimittajat ja yhteiskunnan päättäjät. Muita tärkeitä sidosryhmiä ovat yliopistot, media ja järjestöt.

Yhteydenpito sidosryhmiin on säännöllistä ja vuorovaikutteista. Sidosryhmien näkemykset otetaan huomioon muun muassa tuotekehityksessä ja tuotteiden laadun kehittämisessä samoin kuin tuotevirheiden havaitsemisessa.

Sidosryhmille merkityksellisiä tuotteita ja vastuullisuuteen liittyviä asioita luodetaan sidosryhmätutkimuksilla, ja tutkimusten tulosten pohjalta kehitetään Valion toimintaa ja tuotteita.

Valion sponsorointi vuonna 2013

Vuonna 2013 Valion sponsorointi keskittyi nuorten liikunnan ja ravitsemuksen tukemiseen Valio Plus Akatemian stipendien kautta.

Valio Plus Akatemian kummeina toimivat Teemu Selänne, Sami Hyypiä, Joel Pohjanpalo ja Kiira Korpi. Yhteistyö Korven kanssa on jatkunut jo vuodesta 2006.

Vuoden 2013 aikana Valio tuki myös Helsinki cup-jalkapalloturnausta, Aalto-yliopistoa ja Taidekeskus Salmelaa Mäntyharjulla. Lisäksi Valio oli mukana monissa alueellisissa tapahtumissa lähellä omia tuotantolaitoksiaan, mm. Lapinlahden Savo Gamesissa ja Seinäjoen Peliveljien peleissä.

Valion alkutuotannon ja ravitsemuksen asiantuntijat kehittävät osaamista yhteiskunnassa

Valion alkutuotannon asiantuntijat edistävät muun muassa maidontuotannon, maidonjalostuksen, maitotutkimuksen, nautojen hyvinvoinnin ja ravitsemuksen kehittämistä eri toimielimissä ja hankkeissa Suomessa ja ulkomailla.

Valion ravitsemusasiantuntijat järjestivät vuoden 2013 aikana yhden hammasterveyteen liittyvän seminaarin, johon oli kutsuttu neuvolaterveydenhoitajia sekä suuhygienistejä.

Terveyden ja ravitsemuksen ammattilaisia palvelee verkossa myös Valion Hyvinvointi-osio.

MML hoitaa Valion edunvalvontaa

Valion edunvalvontaa on hoitanut 31.12.2011 alkaen Maidonjalostajien ja Meijeritukkukauppiaiden liitto (MML).

MML hoitaa kansainvälistä ja kotimaista edunvalvontaa sekä työehtosopimusten solmimisen meijeritoimialalle.

MML:n toiminnanjohtajana toimii Valion edunvalvontajohtaja Riitta Brandt.

Valio konsernin avainluvut

Valio on 17 suomalaisen maidontuottajaosuuskunnan omistama yritys, joka luo arvoa omistajiensa tuottamalle maidolle. Valio kerää reilut 80 % suomalaisesta maidosta, ja maidontuotanto työllistää koko ketjussa arviolta 30 000 henkilöä.

Valion koko tuotto maksetaan maidontuottajalle

Suomalaisten maidontuottajaosuuskuntien omistama Valio Oy kerää reilut 80 % suomalaisesta maidosta, josta sillä on velvoite myydä noin 10 % kilpailijoille omakustannushintaan, jos kilpailijat haluavat ostaa.

Valioryhmään kuuluu 8 omistajaosuuskuntaa, joiden maidon jalostajaksi ja markkinointiyhtiöksi Valio Oy on perustettu. Vuoden 2014 lopussa Valioryhmässä oli noin 7000 (7500 vuonna 2013) maidontuottajaa.

Valion taloudellista menestymistä mitataan liikesuhteessa olevien omistajien maidolle luodulla arvolla eli maitotuotolla*, joka siirtyy maitotiloille tilityshintana. Valion tavoitteena on maksaa Euroopan parasta tilityshintaa.

Valion tuotteiden menestys markkinoilla koituu suomalaisten maidontuottajien ja Suomen hyväksi. Valio tulouttaa Suomeen tuottajille maksettavana tilityshintana, investointeina, hankintoina, veroina ja palkkoina yli miljardi euroa vuosittain.

Valioryhmän maidontuotanto- ja jalostusketju työllistää Suomessa arviolta 30 000 ihmistä. Maidontuotanto on tärkein maatalouden tulonlähde Suomessa.

Vuosi 2013 oli ennätysellinen

Valio-konsernin liikevaihto kasvoi 2,6 % vuonna 2013 2029 miljoonaan euroon.

Maitotuotto* nousi 48,0 (46,6) senttiin litralta ja oli kaikkien aikojen paras. Konsernin maitokate** ylitti ensimmäistä kertaa miljardin euron rajan ollen 1026 miljoonaa euroa (991).

Maksettu tilityshinta jälkitileineen oli kaikkien aikojen korkein: 47,5 (46,7) senttiä maitolitralla. Jälkitilin osuus oli 2,5 senttiä litralta.

Vuonna 2013 Valio maksoi suomalaisille maidontuottajille 907 miljoonaa euroa (= 45 % liikevaihdosta), missä oli 24 miljoonaa euroa kasvua edellisvuodesta.

Valion omistajiltaan vastaanottama maitomäärä oli 1 888 miljoonaa litraa (1 865 miljoonaa litraa).

*Maitokate = liikevaihto - muut kulut paitsi poistot ja omistajille maksettu maidon tuottajahinta ja osakaslainan korko.

**Maitotuotto = (Maitokate - käyttöomaisuuden poistotarve eli investointien rahoitustarve) / omistajien

toimittama maitomäärä.

Maito on suurin elannon tuoja Suomessa

Maito on suomalaisten luontaista ruokaa: Kaikkiällä Suomessa kasvaa nurmea karjan rehuksi ja puhdasta juomavettä on riittävästi.

Maidontuotannon myyntitulot ovat yli 41 % (40 %) maatalouden myyntituloista. Kainuussa ja Lapissa maito ja lypsykarjatiloilta tuotettu naudanliha kattavat noin 80 % maatalouden myyntituloista.

Maitotulojen osuus Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa on keskimäärin 65 %.

Ostorehujen ja viljan hinnat laskivat vuoden 2013 jälkimmäisellä jaksolla noin 10-20 %. Viljan hinta on kuitenkin selvästi korkeammalla tasolla kuin matalimmillaan 2000-2010 välisenä aikana.

Kannattavuuskirjanpitotulosten ennakkotietojen mukaan maidontuotannon kannattavuuskerroin* oli vuonna 2013 0,57 (vuonna 2012 0,60 ja vuonna 2011 0,58).

Maito on kannattavuuskertoimella mitattuna maatalouden toiseksi parhaiten kannattava tuotantosuunta kasvihuonetuotannon jälkeen.

Maatalouden eri tuotantosuuntien keskimääräinen kannattavuuskerroin oli vuonna 2012 0,49 ja vuoden 2013 ennuste on 0,44.

Kesän 2013 nurmirehusadon määrä ja laatu oli varsin hyvä. Pääosin tämän seurauksena laskennallinen lehmien keskituotos nousi syksystä alkaen selvästi aiempien vuosien yläpuolelle. Meijereihin toimitetun maidon määrä kasvoi toukokuusta lähtien vuoteen 2012 verrattuna.

*Kannattavuuskerroin osoittaa, kuinka suuri osa palkkavaatimuksesta (14,5 e / tunti) ja oman pääoman korkovaatimuksesta (5,3%) on saavutettu (Taloustohtori 2012).

Vuosikertomus

Maitotuotto* nousi 48,0 (46,6) senttiin litralta ja oli kaikkien aikojen paras. Konsernin maitokate** ylitti ensimmäistä kertaa miljardin euron rajan ollen 1026 miljoonaa euroa (991).

Maksettu tilityshinta jälkitileineen oli kaikkien aikojen korkein: 47,5 (46,7) senttiä maitolitralla. Jälkitilin osuus oli 2,5 senttiä litralta.

Vuonna 2013 Valio maksoi suomalaisille maidontuottajille 907 miljoonaa euroa (= 45 % liikevaihdosta), missä oli 24 miljoonaa euroa kasvua edellisvuodesta.

Valion omistajiltaan vastaanottama maitomäärä oli 1 888 miljoonaa litraa (1 865 miljoonaa litraa).

Valion omavaraisuusaste oli 47 % (47 %). Investoinnit olivat 118 miljoonaa euroa (105 miljoonaa euroa). Valion investoinnit olivat noin 26 % koko elintarviketeollisuuden investoinneista (Lähde: EK).

Valio menetti perusmaitojen myyntiä Suomessa

Valio nosti perusmaitojen hintoja vuoden 2013 helmikuun alusta Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) vaatimuksesta.

KKV syyttää Valiota perusmaitojen liian alhaisesta tukkuhinnoittelusta. Valio kiistää syytökset kokonaan. Perusmaitojen myynti on ollut Valiolle koko ajan kannattavaa ja myös lyhyellä aikavälillä kannattavin tarjolla ollut vaihtoehto. Asian käsittely jatkuu.

Valio menetti vuoden 2013 aikana perusmaitojen myyntimääriä yli 15 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tuontijuustojen osuus kulutuksesta pysytteli edelleen noin 50 %:ssa Suomessa kulutetusta juustosta. Tuontijogurttien osuus oli noin 29 %.

Venäjä ja Ruotsi ulkomaan myynnin vetureita

Noin 37 % Valion liikevaihdosta syntyi viennistä ja tytäryhtiöissä. Valion osuus koko Suomen elintarvikeliikenteestä kohosi noin 40 %:iin. Osuus maitotuotteiden viennistä oli lähes 95 %.

Venäjä on Valion suurin vientimarkkina. Heikosta ruplan kurssista huolimatta Valio Venäjän liikevaihto kasvoi noin 11 % 378 miljoonaan euroon (341).

Venäjän osuus Valion viennistä*** oli 49 % vuonna 2013.

Ruotsissa liikevaihto kasvoi yli 10 % 94 miljoonaan euroon (85).

Virossa Valio on merkittävä paikallinen toimija tuoretuotteissa ja suurin juustonvalmistaja. Viron yhtiöiden yhdistetty liikevaihto nousi noin 90 miljoonaan euroon (85).

Valio jalostaa noin 22 % virolaisesta maidosta pääosin Baltian ja Venäjän markkinoille.

Vähämineraalisten herajauheiden (Demi™) markkinoilla Valio on yksi kolmesta suuresta toimijasta Kiinassa. Demi™ jauheita käytetään mm. lastenruokien raaka-aineena.

Valion myynti Kiinassa kasvoi 46 miljoonaan euroon (41).

Globaalisti Valio panostaa terveys- ja hyvinvointituotteiden, esimerkiksi terveysvaikutteisen maitohappobakteerin LGG®:n ja laktoosittomien tuotteiden kaupallistamiseen ja markkinakohtaiseen konseptointiin sekä teollisuustuotteiden myyntiin.

*Maitotuotto = (Maitokate - käyttöomaisuuden poistotarve eli investointien rahoitustarve) / omistajien toimittama maitomäärä

**Maitokate = liikevaihto - muut kulut paitsi poistot ja omistajille maksettu maidon tuottajahinta ja osakaslainan korko.

***Valion vienti = Suomessa valmistetut ulkomaille viedyt tuotteet.

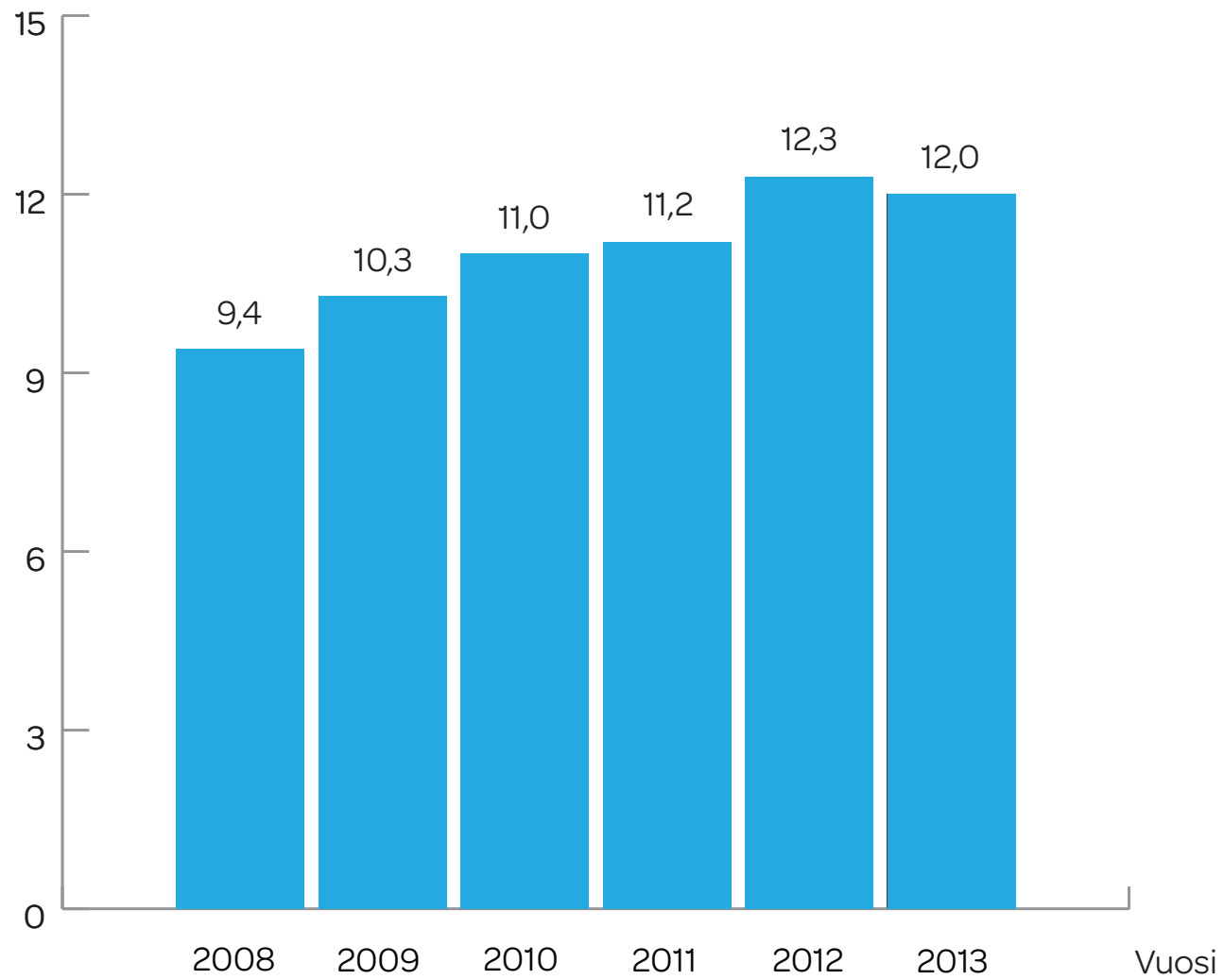
Investoinnit 2013

Suurimmat kohteet olivat Lapinlahdelle vuoden 2014 kesällä valmistuva huippumoderni herajauhetehtas ja käyttöön otettu kotimaista polttoainetta käyttävä voimalaitos, valmistuskapasiteettien lisäykset Tampereen meijeriin (erikoismaidot), Oulun meijeriin (ruoanvalmistustuotteet) ja Seinäjoen tehtaaseen (rahka ja erikoisvoi) sekä varaston rakentaminen Suonenjoen hillotehtaalle ja uusien pakkauslinjojen rakentaminen Turengin tehtaalle.

- Jätevesikuormituksen hallintaa parannettiin
- Energiatehokkuuteen investoitiin
- Veden uudelleenkäyttöä tehostettiin Lapinlahdella ja Jyväskylässä
- Tuotannon energiätehokkuutta parannettiin investoimalla hukkalämmön talteenottoon Seinäjoen ja Suonenjoen tehtailla

Valio-konsernin laadunvalvontakustannukset

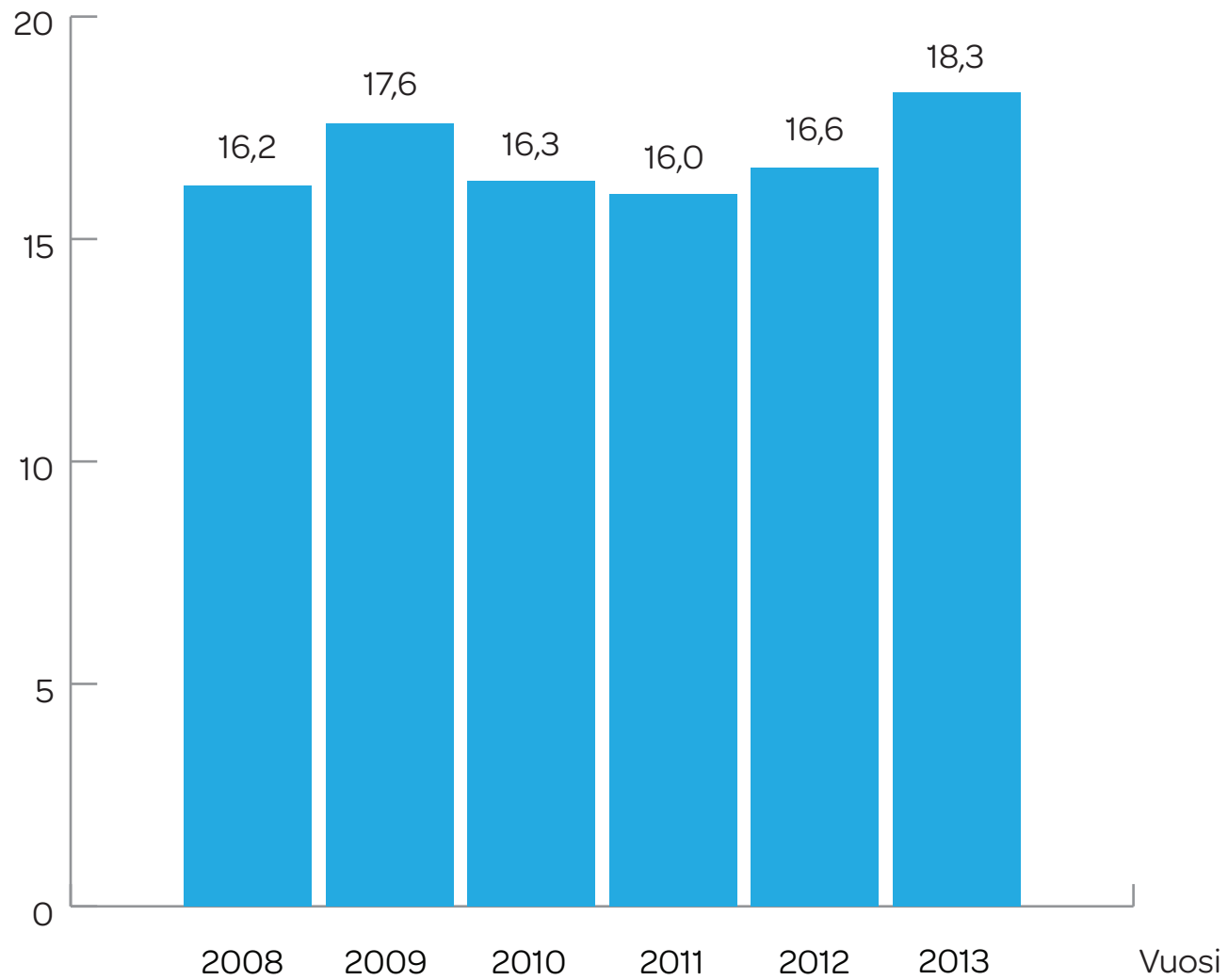
Milj. euroa

Valio-konsernin tutkimus- ja tuotekehityskustannukset

Milj. euroa

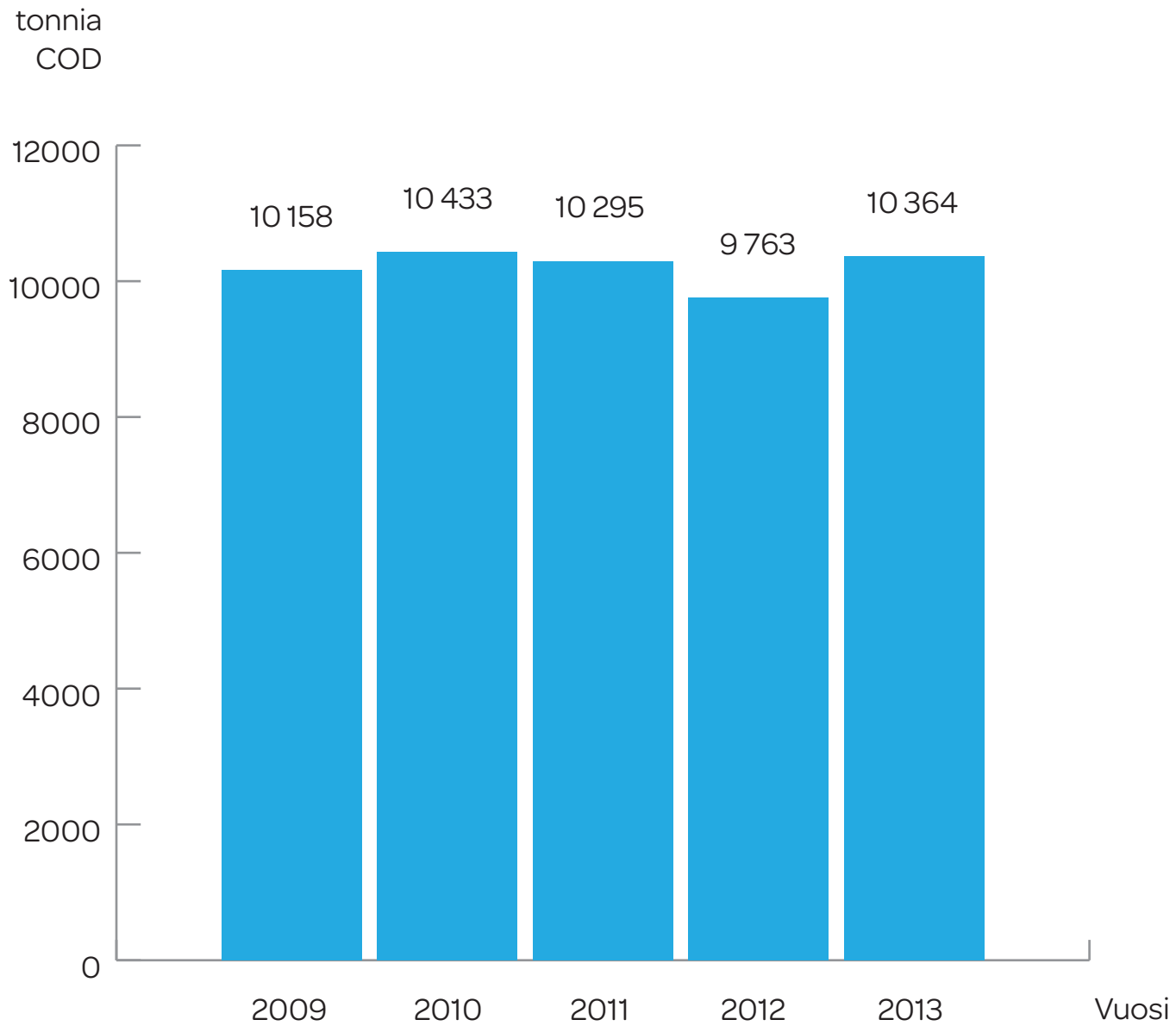
Jätteet, Valio Oy:n kotimaan toiminnot

	2009	2010	2011	2012	2013
Tuotannon sekajäte, tonnia	2 084	1 150	1 028	800	787
Energijäte, tonnia	1 219	1 118	1 222	1 446	1 494
Kierrätetty materiaali, tonnia	1 569	1 775	1 643	1 504	1 736
Biojäte, tonnia	1 026	758	826	833	947
Vaaralliset jätteet, tonnia	95	102	135	105	151
EY:n sivutuoteasetuksen mukaisesti hävitetyt tuotteet, miljoonaa kiloa	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1

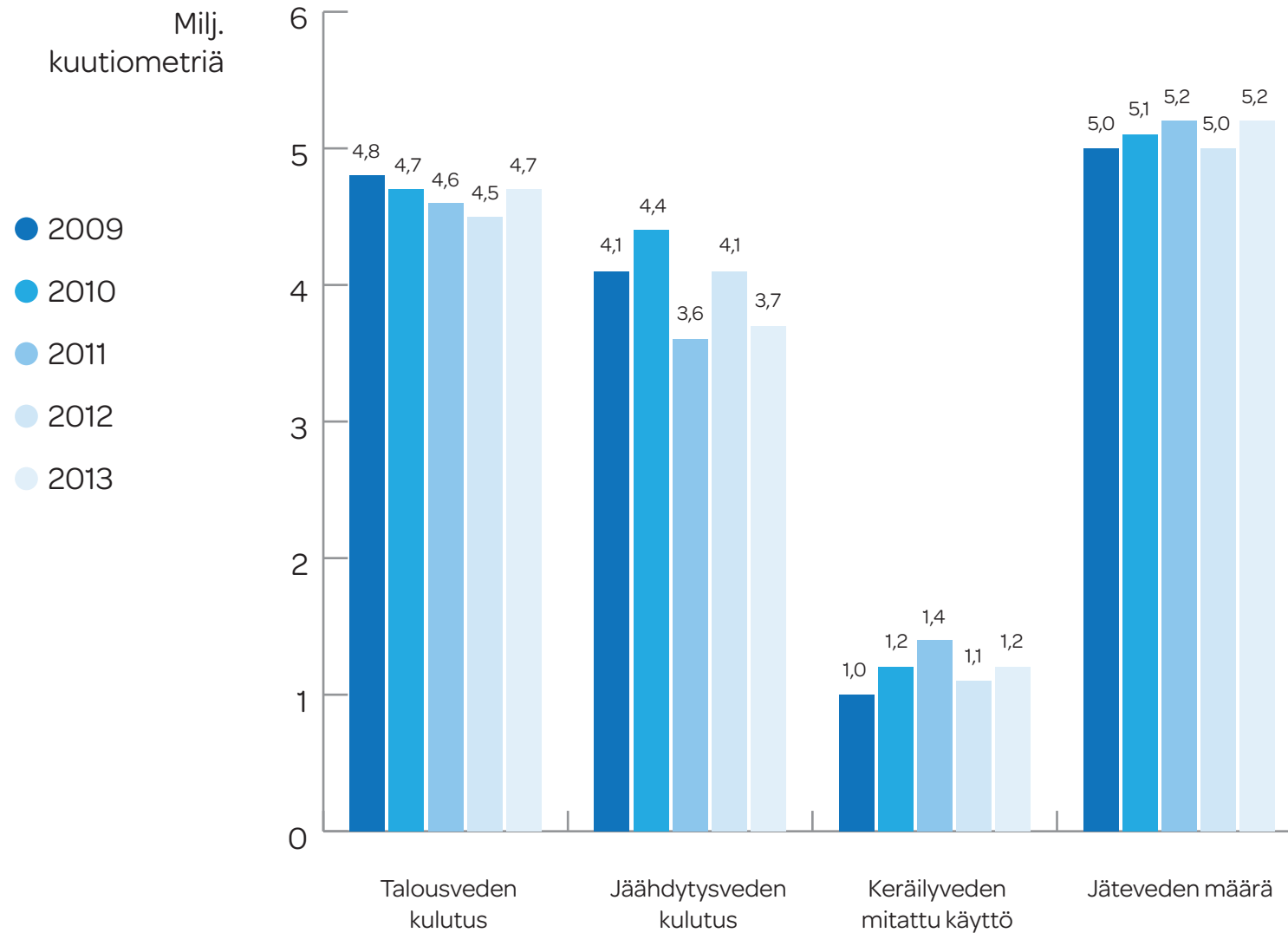
Käytetyt pakkausmateriaalit, Valio Oy:n kotimaan toiminnot

	2009	2010	2011	2012	2013
Pakkausmateriaalit kotimaan markkinoille, tonnia	28 512	25 631	27 048	26 886	23 950
Kierrätettävän materiaalin osuus Suomessa, %	83,0	81,2	80,3	79,7	78,4
Pakkausmateriaali vientiin, tonnia	11 039	13 419	13 304	12 490	12 420

Jätevesikuorma, Valio Oy:n kotimaan toiminnot, tn COD

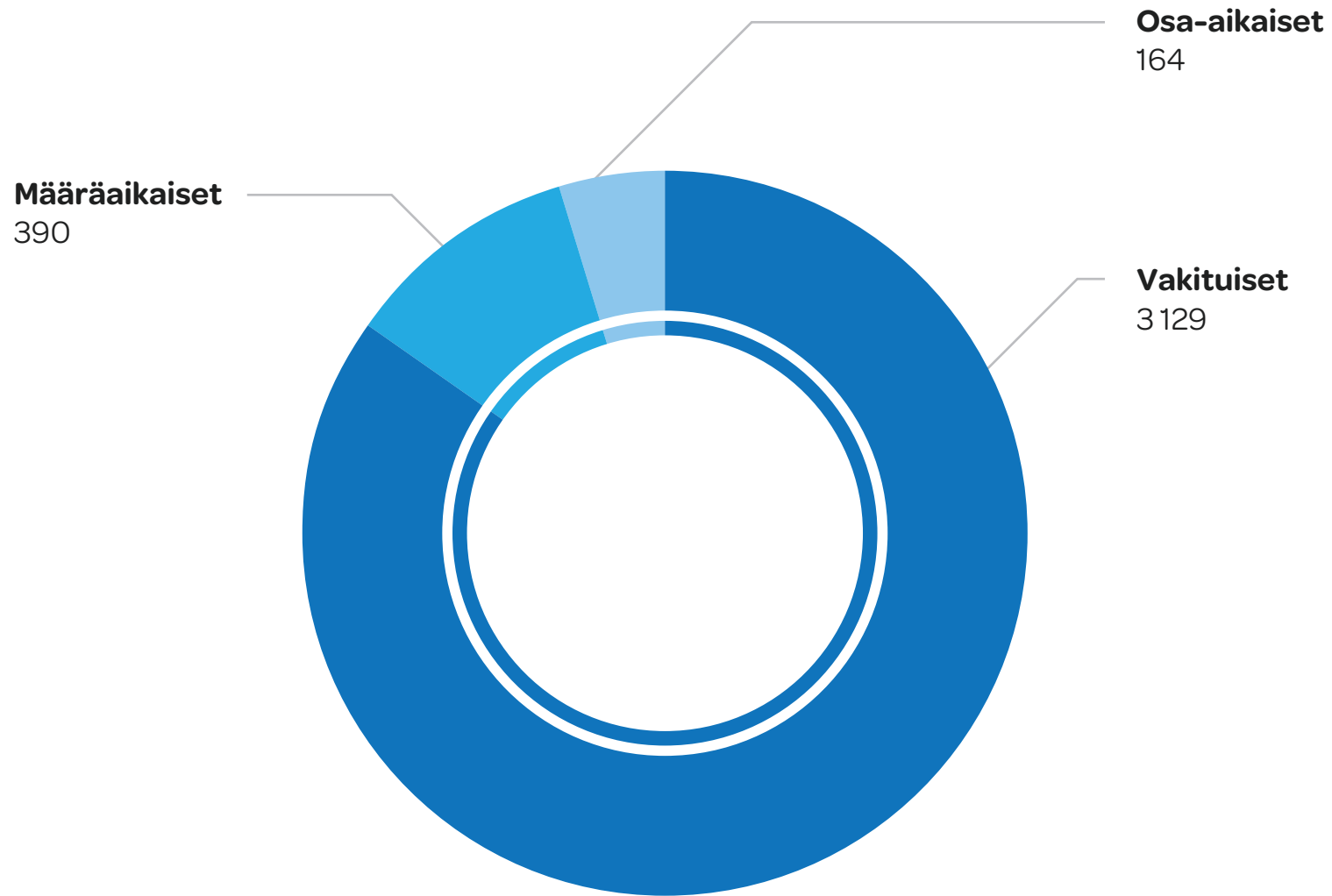
Veden kulutus ja jäteveden määrä, Valio Oy:n kotimaan toiminnot

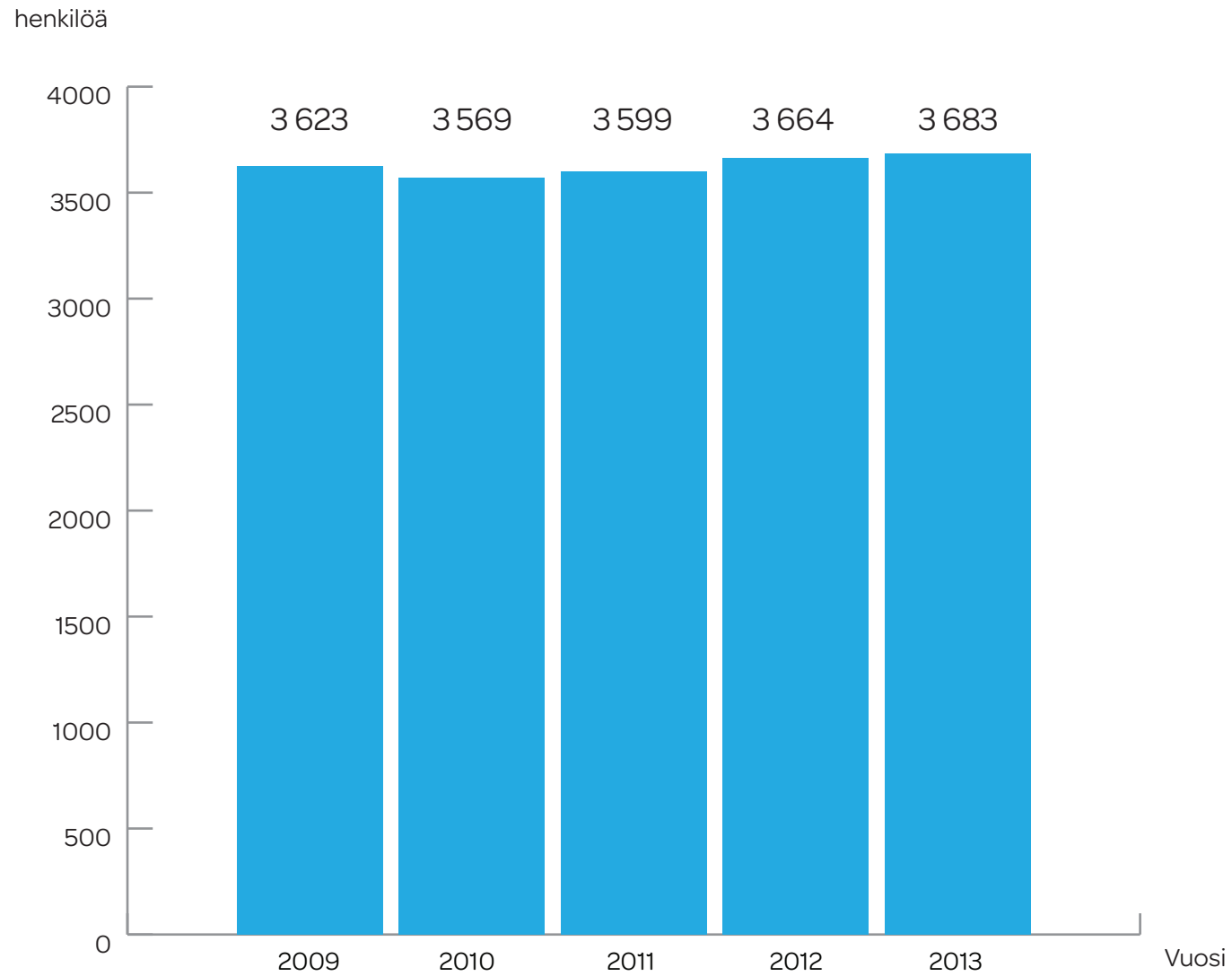
Veden kulutus suhteutettuna maitomäärään, Valio Oy:n kotimaan toiminnot

	2009	2010	2011	2012	2013	Tavoite 2013
Jätevesikuorma suhteutettuna vastaanotettuun maitomäärään, kg COD/tn maitoa	5,45	5,67	5,64	5,37	5,66	5,63
Jätevesikuorma suhteutettuna vastaanotettuun maitomäärään, m ³ jätevettä/tn maitoa	2,69	2,75	2,83	2,78	2,84	2,75

Työsuhteet Valio Oy:ssä 2013

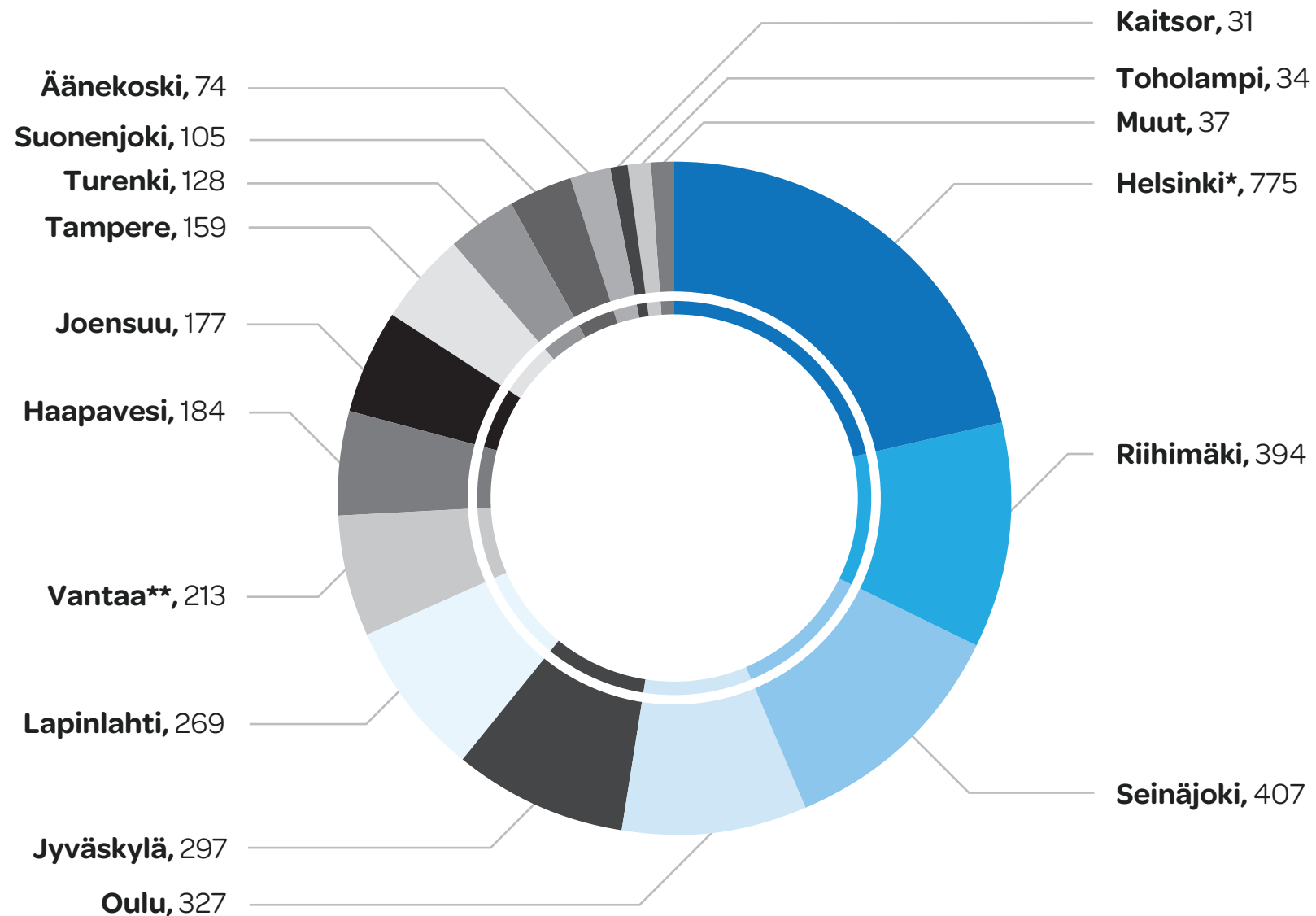

Valio Oy:n henkilöstö keskimäärin

Valio Oy:n henkilöstö toimipaikoittain Suomessa 31.12.2013, sisältää suhteutettuna osa- ja määräaikaiset

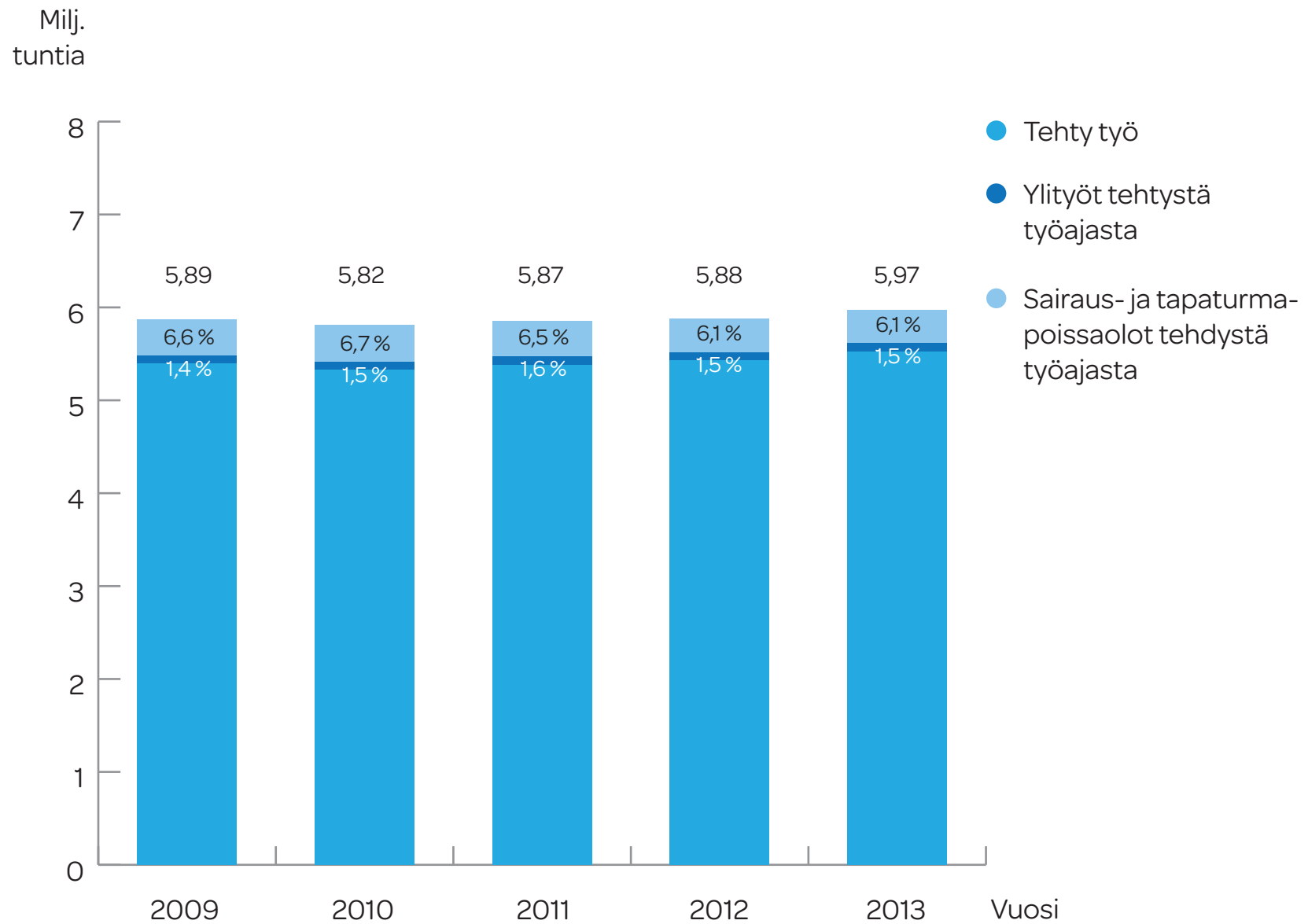
* Luvussa mukana kaikki Helsingin toimipisteet

** Luvussa mukana Tikkurilan ja Vaaralan toimipisteet

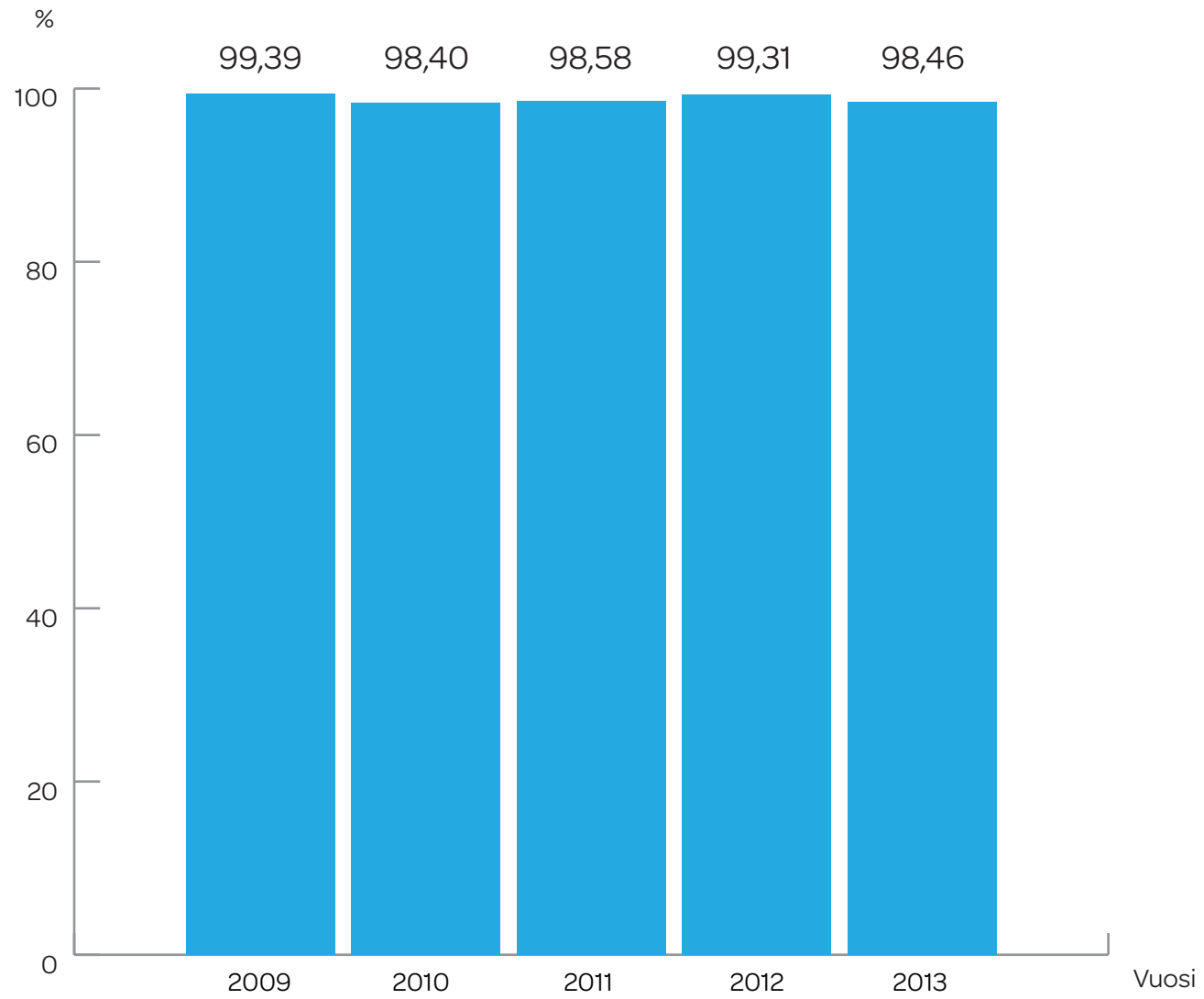
Valio Oy:n henkilöstötietoja

	2009	2010	2011	2012	2013
Henkilöstön määrä (suhteutettu), vuoden lopun tilanne	3 462	3 432	3 525	3 556	3 611
Keski-ikä, vuotta	41	41	41	40	40
Sukupuolijakauma miehet / naiset, %	53,8/46,2	54,5/45,5	55,1/44,9	55,6/44,4	55,4/44,6
Keskimääräinen työsuhteen pituus, vuotta	13,0	14,0	13,6	13,7	12,0
Alkaneet / muuttuneet työsuhteet	744	751	883	877	837
Päättyneet työsuhteet	722	672	773	719	1 006
Tehdyn työajan palkat, 1 000 euroa	118 593	120 984	125 679	131 167	135 752
Sosiaalipalkat ja muut välilliset lakisääteiset työvoimakustannukset + lisäeläkevakuutusmaksu, %	65,7	52,8	52,7	44,7	38,4
Eläkekustannukset, 1 000 euroa	37 486	26 663	26 187	17 394	10 064
Työterveyshuollon kustannukset (arvio), 1 000 euroa	939	1 044	1 170	1 297	1 395
Työterveyshuollon kustannukset keskimäärin per henkilö, euroa	259	293	325	354	379
Välittömät koulutuskustannukset, 1 000 euroa	1 053	802	1 126	1 118	1 229
Välittömät koulutuskustannukset keskimäärin per henkilö, euroa	291	225	313	305	334
Vapaaehtoiset sosiaalikulut, 1 000 euroa	2 751	2 858	2 978	3 081	3 117
Vapaaehtoiset sosiaalikulut keskimäärin per henkilö, euroa	759	801	827	841	846

Valio Oy:ssä tehty työ, ylityöt sekä sairaus- ja tapaturmapoissaolot

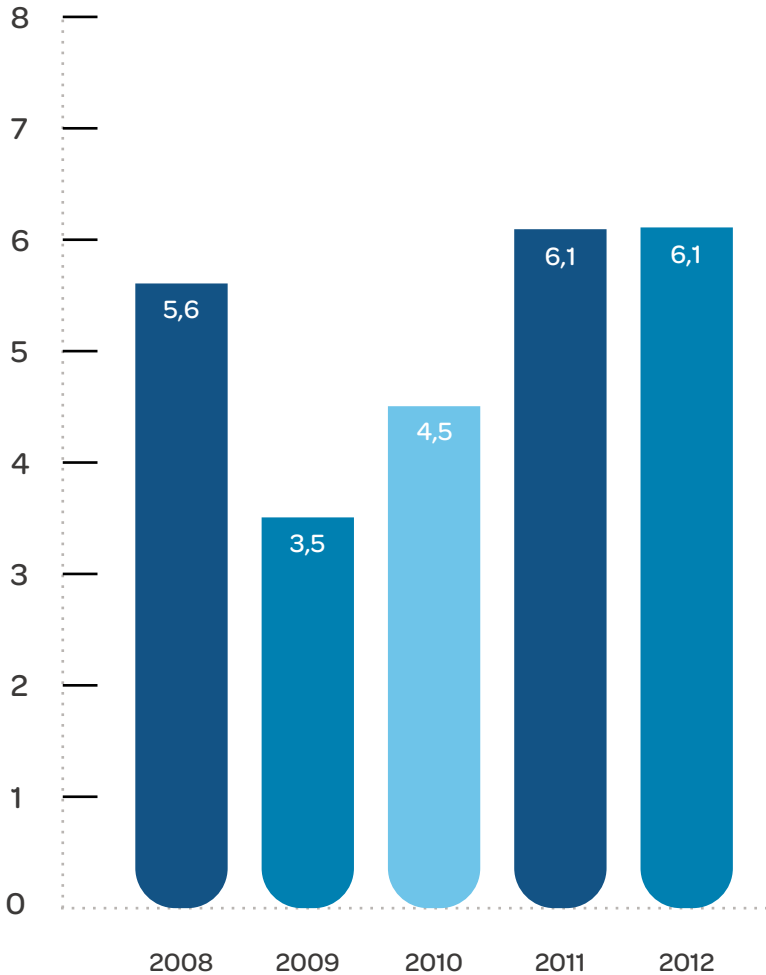

Toimitusvarmuus

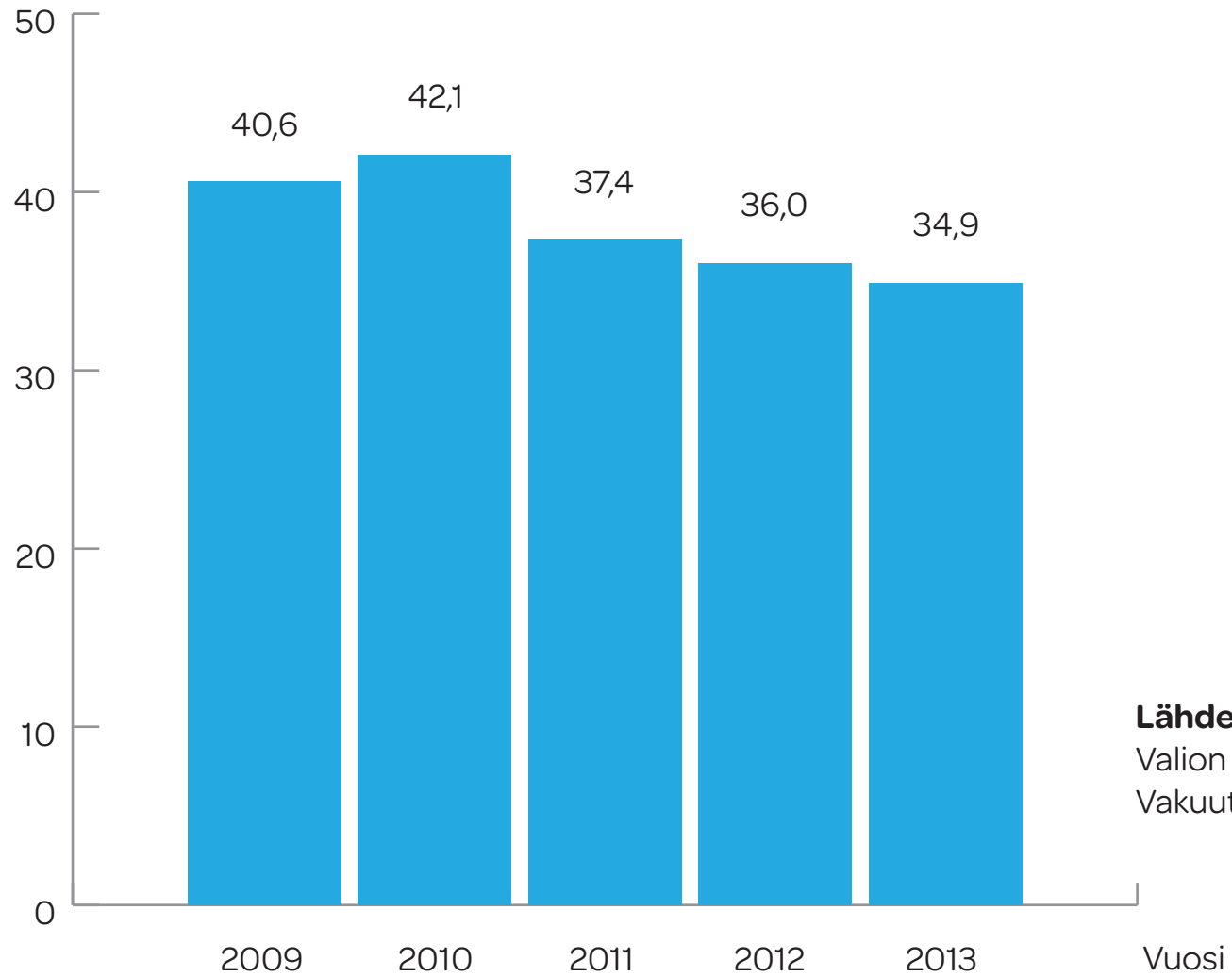
Henkilöstölle maksetut bonukset

miljoonaa euroa

Tapaturmataajuu Valio Oy:ssä, tapaturmat työpaikalla

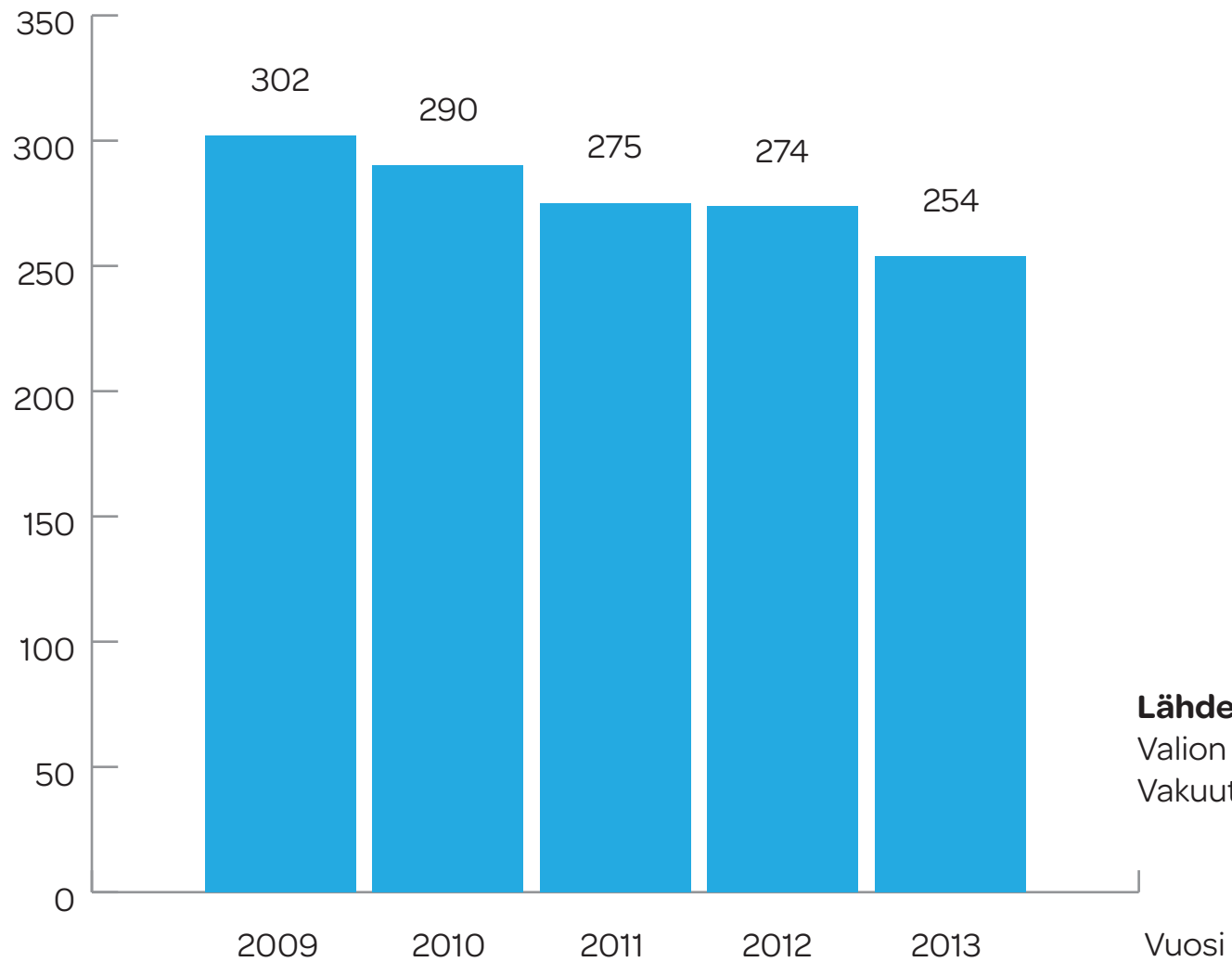
kappaletta miljoonaa
työtuntia kohti

Lähde:
Valion Keskinäinen
Vakuutusyhtiö

Työtapaturmat Valio Oy:ssä (sisältää kaikki tapaturmat ja ammattitaudit)

kappaletta

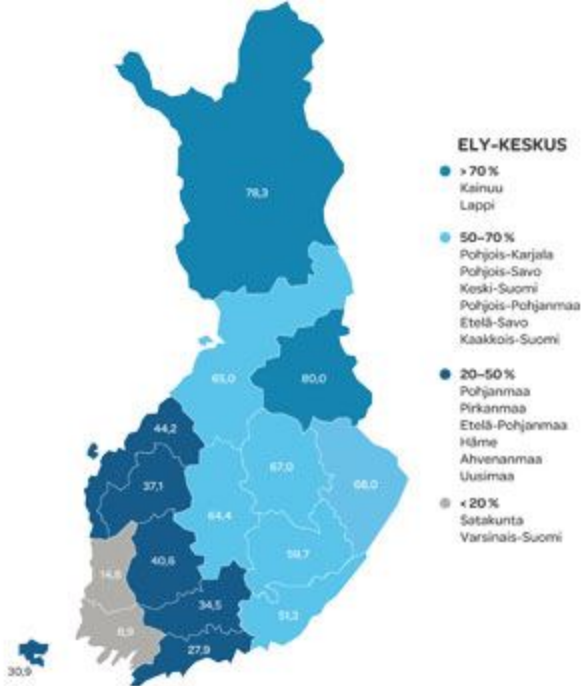
Lähde:
Valion Keskinäinen
Vakuutusyhtiö

Lypsykarjatilojen lukumäärä karjaluokittain Suomessa

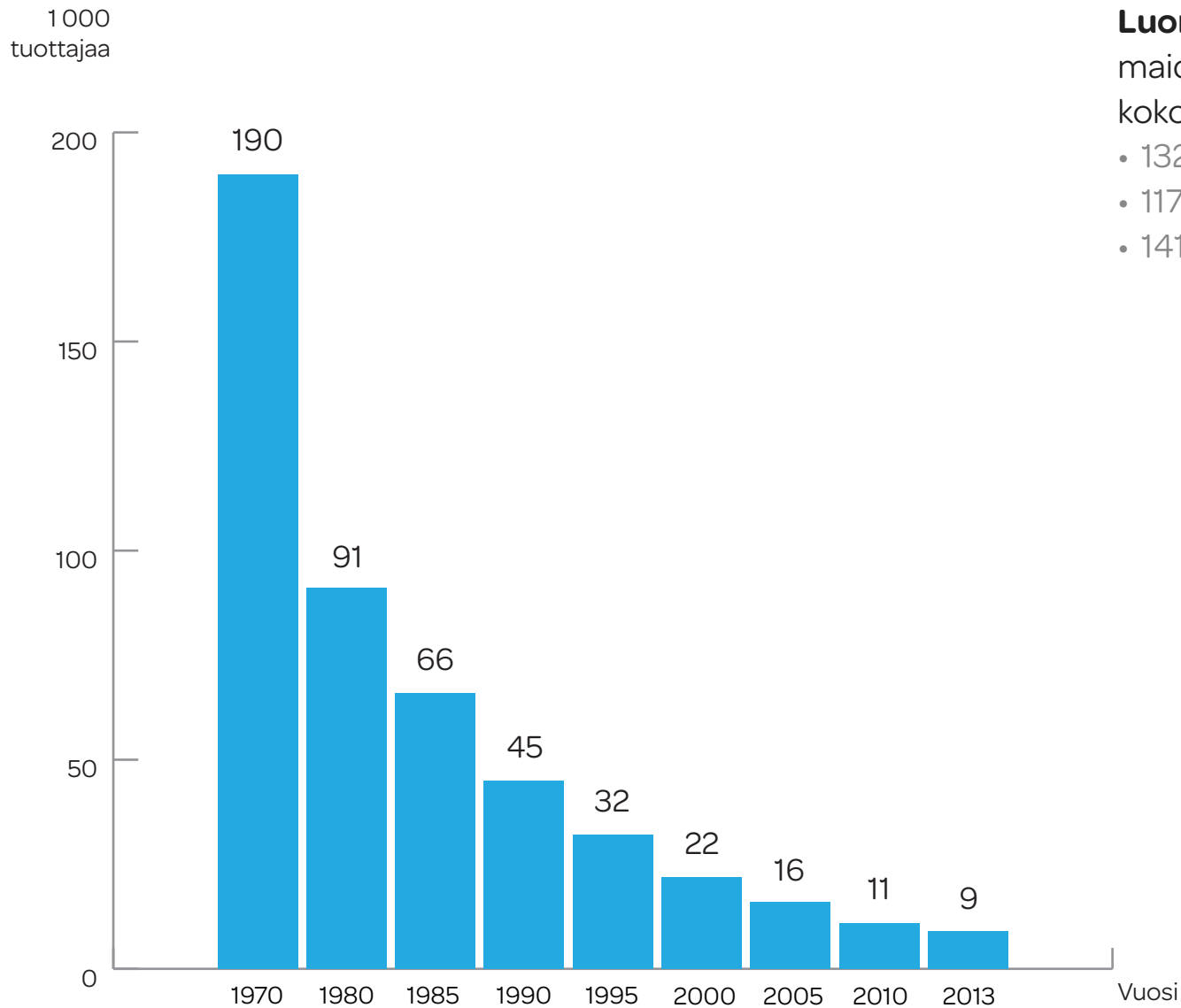
Vuosi	Alle 10 lehmää	10-29 lehmää	30-49 lehmää	50-74 lehmää	Yli 75 lehmää	Lypsy-lehmiä/tila
1990	23 027	23 371	329	21	13	10
1995	12 507	20 241	339	21	10	12
2000	6 432	16 021	1 306	126	25	15
2005	3 474	11 027	1 968	374	99	19
2010	1 921	6 915	2 021	776	274	24
2013	1 161	5 223	1 856	918	447	30

(Lähde: MMM/TIKE Nautarekisteri)

Maidonlähettäjiä Suomessa keskimäärin, 1 000 tuottajaa

Luomutuottajia

maidontuottajien
kokonaismäärästä oli:

- 132 kpl vuonna 2013
- 117 kpl vuonna 2010
- 141 kpl vuonna 2005

Maksut Valio Oy:n omistajille

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Maidosta maksettu hinta, miljoonaa euroa	888	767	777	824	871	897
Maksetut osingot, miljoonaa euroa	6	5	6	8	7	7
Maksetut osakaslainojen korot, miljoonaa euroa	4	5	4	4	4	3

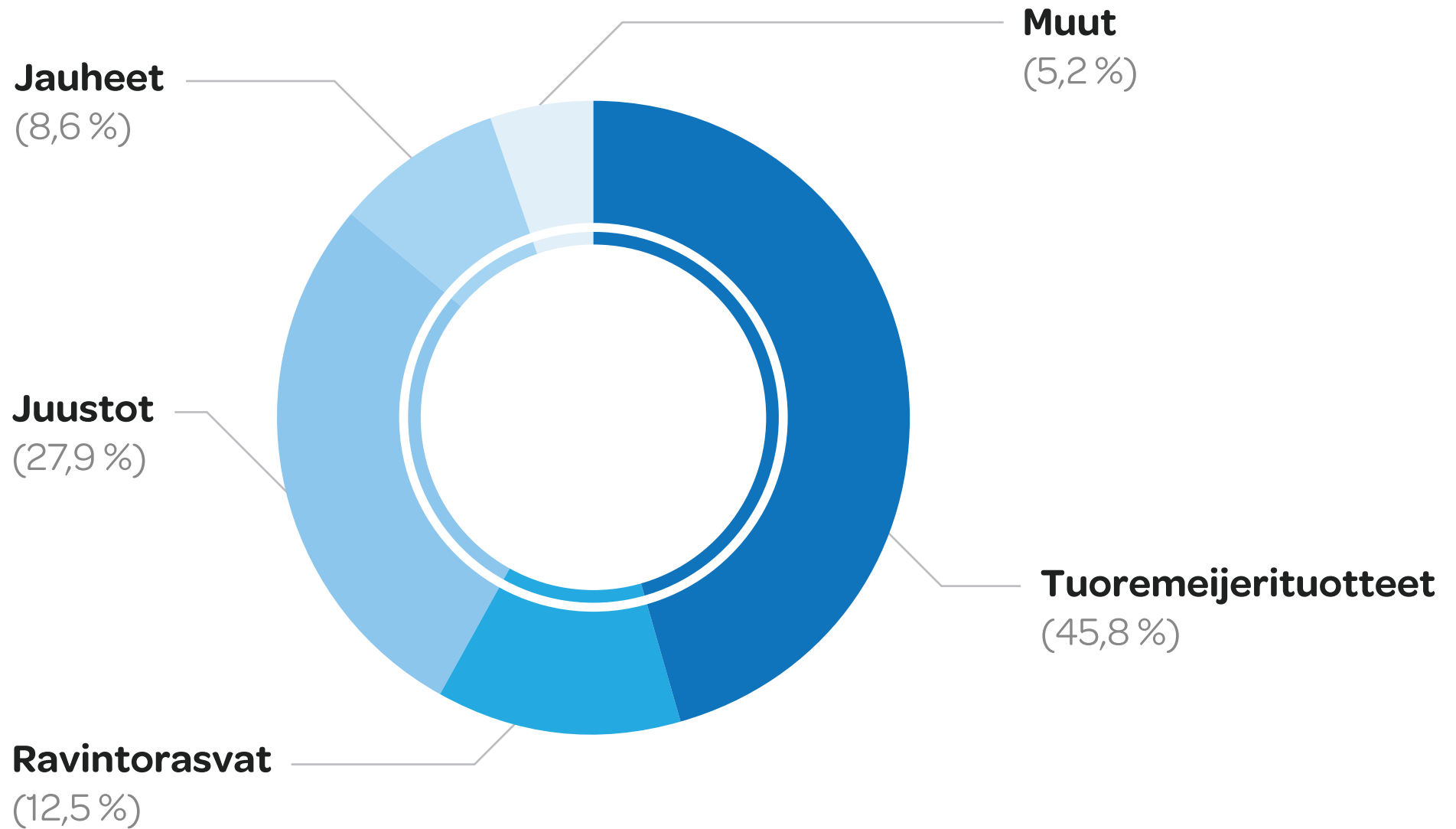
- 1 Haapavesi
- 2 Helsinki
- 3 Joensuu
- 4 Jyväskylä
- 5 Kaitsor
- 6 Lapinlahti
- 7 Oulu
- 8 Riihimäki
- 9 Seinäjoki
- 10 Suonenjoki
- 11 Tampere
- 12 Toholampi
- 13 Turenki
- 14 Vantaa
- 15 Äänekoski
- 16 Laeva meijeri, Viro
- 17 Moskovan asiakaspalvelu ja sulatejuuston valmistus, Venäjä
- 18 Valio-Vache Bleue juustopakkaamo, Belgia
- 19 Võru juustola, Viro

Valio-konsernin keskeiset taloudelliset tunnusluvut 2008–2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Omistajilta vastaanotettu maitomäärä, miljoonaa litraa	1 881	1 899	1 899	1 870	1 865	1 888
Liikevaihto, miljoonaa euroa	1 844	1 787	1 822	1 929	2 000	2 029
Taseen loppusumma, miljoonaa euroa	919	949	986	1 011	1 124	1 228
Investoinnit, miljoonaa euroa	118	79	68	85	105	118
Liikevaihto / omistajilta vastaanotettu maitomäärä, euroa/litra	0,98	0,94	0,96	1,03	1,07	1,07

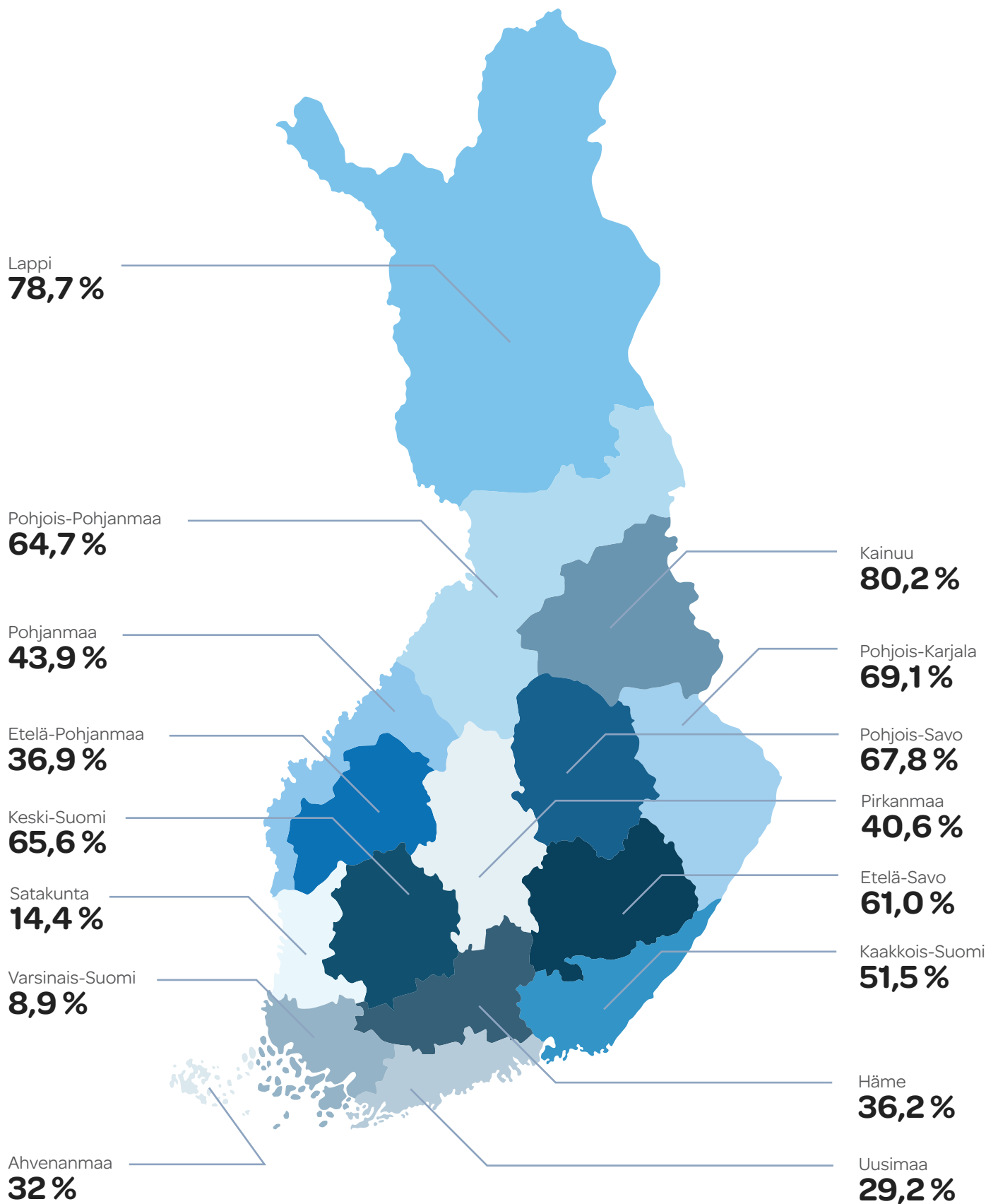
Valio-konsernin liikevaihto tuoteryhmittäin 2013

Lypsykarjatilojen lukumäärä karjakokoluokittain Suomessa

Vuosi	Alle 10 lehmää	10-29 lehmää	30-49 lehmää	50-74 lehmää	Yli 75 lehmää	Lypsylehmiä / tila
1990	23 027	23 371	329	21	13	10
1995	12 507	20 241	339	21	10	12
2000	6 432	16 021	1 306	126	25	15
2005	3 474	11 027	1 968	374	99	19
2010	1 921	6 915	2 021	776	274	24
2012	1 281	5 713	1 932	853	392	28

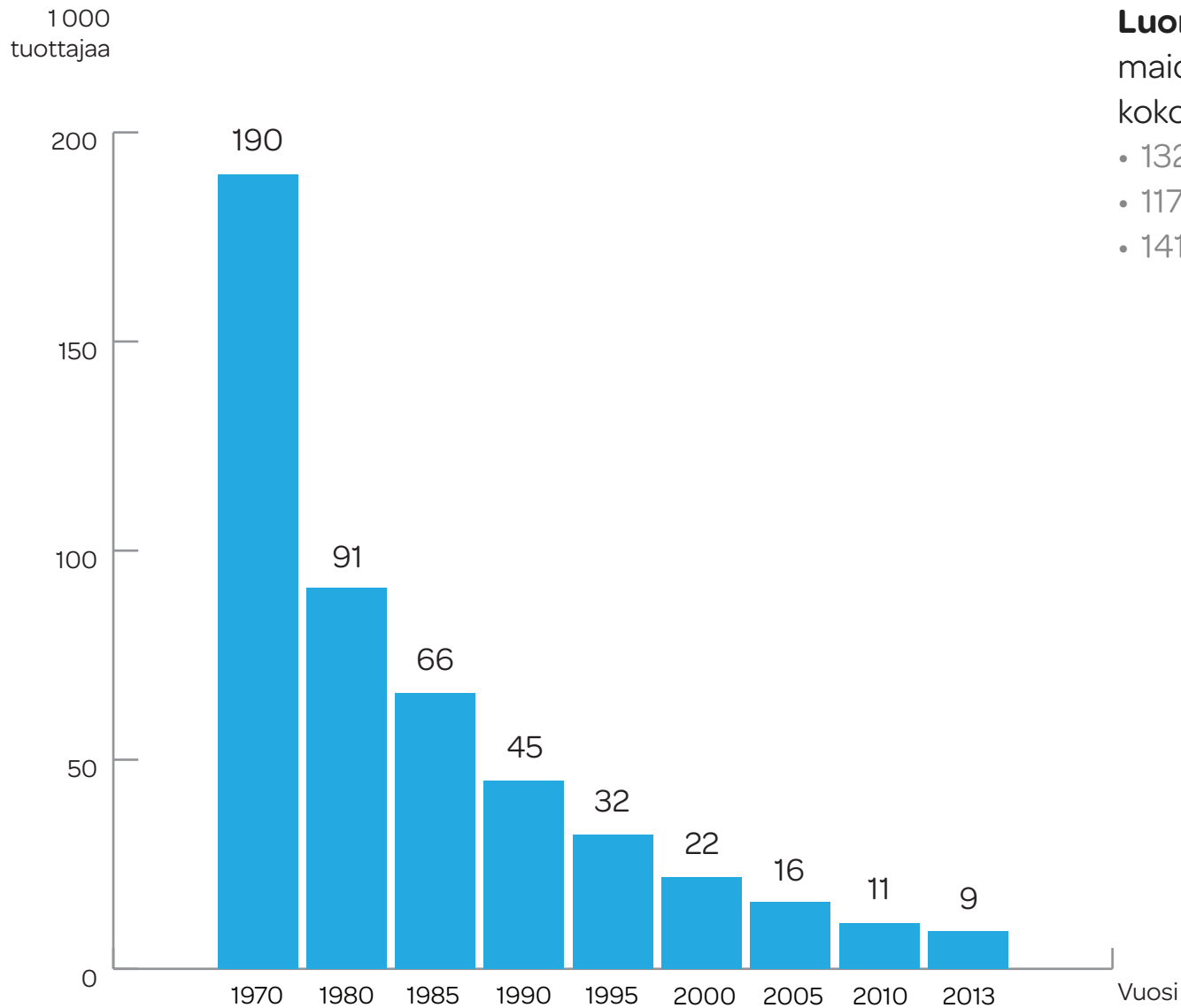
Maidon osuus maatalojen myyntituloista 2011

(Lähde: TNS Gallup)

Maidonlähettäjiä Suomessa keskimäärin, 1 000 tuottajaa

Luomutuottajia

maidontuottajien
kokonaismäärästä oli:

- 132 kpl vuonna 2013
- 117 kpl vuonna 2010
- 141 kpl vuonna 2005

Maksut Valio Oy:n omistajille

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Maidosta maksettu hinta, miljoonaa euroa	888	767	777	824	871	897
Maksetut osingot, miljoonaa euroa	6	5	6	8	7	7
Maksetut osakaslainojen korot, miljoonaa euroa	4	5	4	4	4	3

Rahavirtojen jakauma Valio-konsernissa 2013

Yrityksen kehittäminen

Rahavirta 73 miljoonaa euroa,
3,6 % liikevaihdosta

Henkilöstökulut

Rahavirta 222 miljoonaa euroa,
11,0 % liikevaihdosta

Ostot ja palvelut

Rahavirta 745 miljoonaa euroa,
36,7 % liikevaihdosta

Rahoituskulut

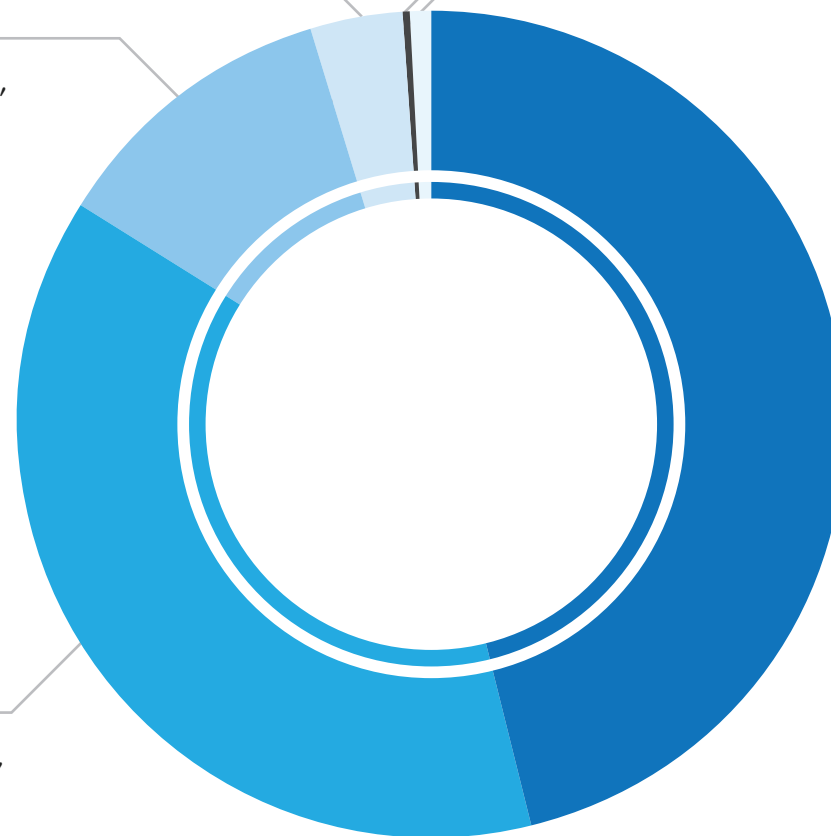
Rahavirta 4 miljoonaa euroa,
0,2 % liikevaihdosta

Verot

Rahavirta 13 miljoonaa euroa,
0,6 % liikevaihdosta

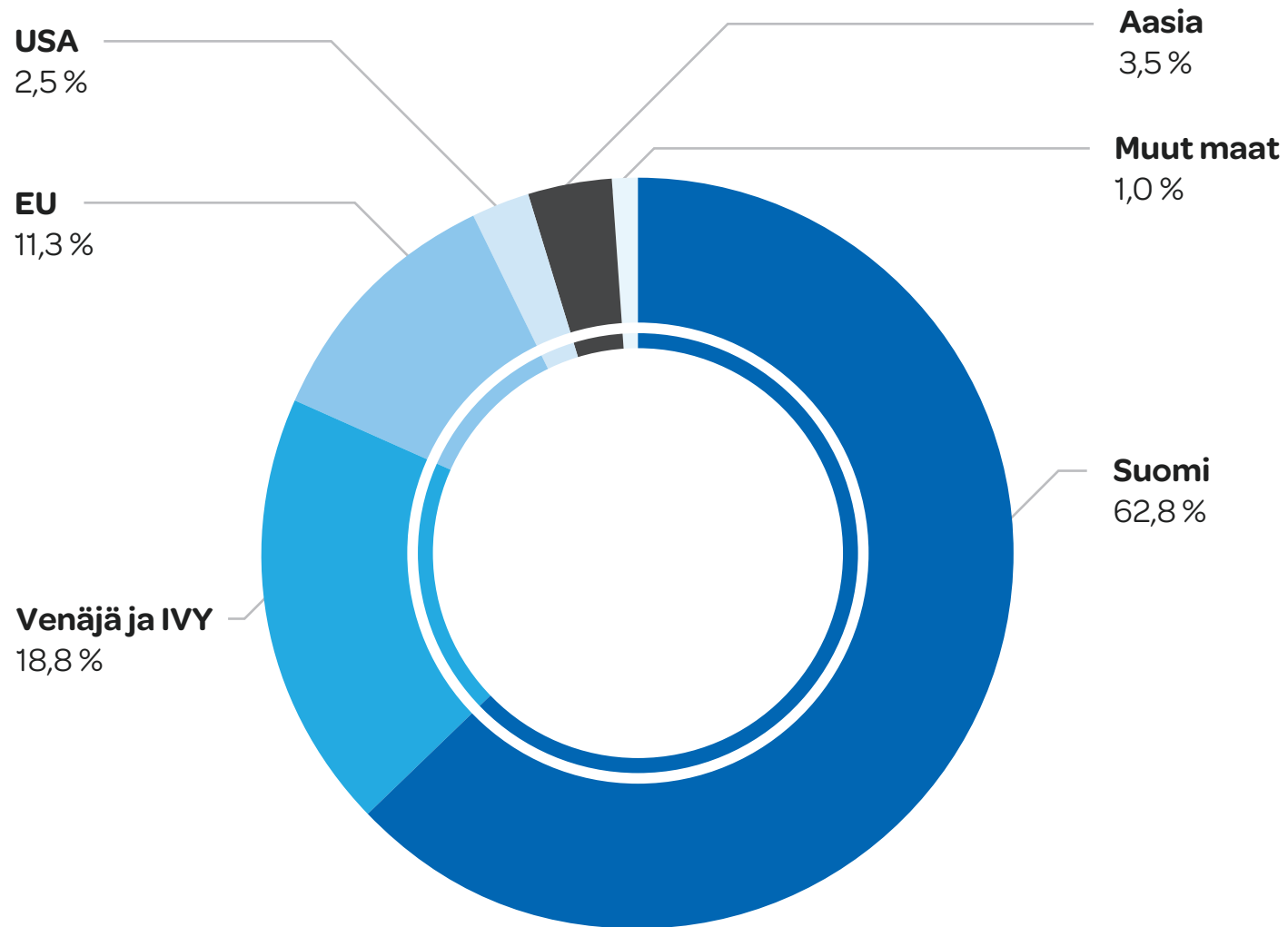
Maidontuottajat

Rahavirta 907 miljoonaa euroa,
44,7 % liikevaihdosta

Rahavirtaosuudet ilman tilikauden tulosta.

Valio-konsernin liikevaihto alueittain 2013

Valio-konsernin liikevaihto ja henkilöstö 2013

	Liikevaihto *, miljoonaa euroa	Henkilöstö keskimäärin	Henkilöstö 31.12.2013
Valio Oy	1 778	3 683	3 611
Valio Venäjä	378	477	504
Valio Baltia	91	372	372
Valio Ruotsi	94	48	49
Valio USA	51	26	24
Valio Kiina	46	7	7
Valio-konserni yhteensä	2 029	4 613	4 567

*) Valio Oy:n ja tytäryhtiöiden liikevaihto sisältää konsernin sisäisen myynnin.